

ISSN 1857-0798

NOI

REVISTĂ PENTRU COPII ȘI ADOLESCENȚI

COMUNICARE

LA PLIMBARE

Alexandra ȚURCAN, 6 ani
Santa Marta do Pinhal, Portugalia

Îți întorc odevărul.
L-am obținut pe al meu,
E mic, firav, șovăielnic,
Dar este al meu.

pag. 1-5

La noi, nu știu cum se face, însă "glamureala" mai mult e o parodie, fenomen-obsesie, nu întotdeauna de succes. Am denaturat esența acestui termen.

pag. 16

Se simțea în largul lui numai pe stradă. Era un băiat palid și bolnavios, dar isteț, îndemînatic, zglobiu și tare glumeț,

pag. 22-23

Povestea piticului începe pe străzile din Rosario, Argentina. Prima dată la fotbal a fost adus de bunica Celia, apoi tatăl său s-a ocupat de primii săi pași.

pag. 27

**martie
3, 2013**

MAMĂ

De fragila ta aripă
atîrnă toate visele mele.
Sub a ta mînă
s-ascund speranțele mele.
Sub a ta talpă
răsare iarba dorințelor mele.
În ochii tăi
e reflectată toată copilăria mea,
mamă.

Vasilisa CIOBANU, cl. a IX-a
Pruteni, Fălești

UMBRELE

Fotografie: Valerie TUDOR

JOCUL CU MĂRGELE DE STICLĂ

Natalia POCIUMBAN, cl. a XI-a (Cobani, Glodeni). Foarte bine intuiesti filonul artistic al mesajului. Dincolo de unele nepotriviri nesemnificative, atât discursul poetic, cît și eseul ating cote înalte. Felicitări.

Ana IVANOV (Paris, Franța). Se întrevede o avansare sesizabilă în arta poeziei. La cursivitatea, eleganța și rafinamentul lingvistic de cîndva se adaugă subtilitate și profunzime. Succes!

Doina STÎNĂ (Gura Galbenei, Cimișlia). Nu știm cum scrii, dar se creează impresia că oarecum ușor, fără să depune un efort ieșit din comun. Dacă e așa, atunci fii atentă la pericolul lunecării în discursuri gratuite, de dragul frumuseții cuvintelor, care, vorba lui Eminescu, "din coadă au să sune". Acest gînd ne-a apărut la citirea poeziei *M-am spulberat*.

Alisa VERDE (Glodeni). Texte inegale. Și ca realizare artistică, și ca importanță a temelor. Scriitorul are o responsabilitate mare atunci cînd își alege tema și chiar cuvintele. Nu uită că "cuvîntul scris/ e-un leac sau o otravă,/ tu vei muri, dar tot ce-ai scris/ rămîne-n urmă drum deschis/ spre moarte sau spre paradiș/ spre ocară sau slavă" (*O, om, Sf. Ioan Hozevitul*).

Lucia CHIRIȚĂ (Ignăței, Rezina). Deși e un pic manierată, *Prima dragoste sună frumos. Războiul*, de asemenea, e elaboratmeticlos și rezistă. Dar se aseamănă într-un fel cu "jocul cu mărgele de sticlă" (Hermann Hesse), ca să nu spunem mai simplu, cu "teoria chibritului". Asemenea construcții au un anumit farmec, dar din ele nu respiră viață, durerea, compasiunea, bucuria.

Cristina ȚARAN (Ignăței, Rezina). Este curios acest mod sentențios de a prezenta lucrurile. Așteptăm și alte lucrări.

Cristina VREMEȘ, cl. a XII-a (Lozova, Strășeni). Se remarcă *Îți întorc*. Merită să lucrezi pentru a depăși timiditatea, ușoarele asperitați de expresie și a contură în continuare felul de a scrie meditativ, ne-pretențios, nelipsit de găselenie și de observații fine.

Veronica BUGA, cl. a XII-a (Lozova, Strășeni). Poezia *Cuvintele* este o veritabilă *Ars poetica*. Așteptăm un ciclu amplu de poezii.

Vasilisa CIOBANU, cl. a IX-a (Pruteni, Fălești). Publicabilă e doar poezia. Dar ce poezie! Este vorba de simplul și neprefăcutul poem *Mamă*. Proza e schematică, dar atestă aptitudini care merită să fie dezvoltate.

Maria LIVIZOR, cl. a XII-a (Cosăuți, Soroca). Impresionează poezia despre ploaie în care atmosfera e susținută abil de detaliu credibile.

Elena MĂRGINEANU (Cocieri, Dubăsari). Oarecum descriptivă, dar ingenioasă poezia despre tinerii de azi e un început poetic promițător.

Mădălina BURLAC, cl. a VI-a (Cobani, Glodeni). După cîteva mici decupări eseul *Dorința mea* e mai zvelt și mai convingător. Încearcă să abordezi și alte teme.

Cristina BODRUG (Vorniceni, Strășeni). Vii cu un flux poetic remarcabil. Rămîne să-l canalizezi și să-l rafinezi. Succes!

Lucrări care prezintă interes ne-ai mai trimis Michaela DODI, cl. a VI-a (Susleni, Orhei), Daniela BOAGHE, cl. a VII-a (Gălești, Strășeni) și Leyla MUNTEANU, 12 ani (Cobani, Glodeni).

Nu numim catorii cu lucrări ocasionale sau modeste, dar rămînem în așteptarea altor încercări literare, realizate după o pauză de meditații, lecturi și exersări.

Vă dorește inspirație și succes

Leo BORDEIANU

CERERE

Subsemnata, adică Eu,
ființă adeptă a egoismului,
locuiesc pe o stradă necunoscută,
într-o cameră sumbră și goală,
rog să fiu înscrisă
în lista celor mai indiferente persoane,
pentru a nu cădea pradă
în mrejele dragostei.
Promit să fiu
cea mai egoistă dintre egoiști,
să las totul băltă
și să privesc dragostea
doar dintr-o parte.

Cristina ȚARAN, cl. a XII-a
Ignăței, Rezina

CUVINTELE

Încerc să-mi scriu destinul cu vîrful lacrimii,
Însă cuvintele nu mă mai ascultă,
Precum eu nu ascult de inimă.
Oare mă plagiază?
Le-am uzat pe toate.
Acum mi-e trist și rece...
Și am nevoie de ele ca de viață,
Fiindcă s-au impregnat adînc în mine,
Precum pietrele solitare.
Am nevoie de o alifie.
Ca să le ung balamalele ruginite de vreme,
Să le urnesc din loc
și să le înșir ca altădată pe petale de suflet.

Veronica BUGA, cl. a XII-a
Lozova, Strășeni

VISĂTORI

Sîntem visători,
Rupem cu gîndul aripi de fluturi
Pe care le colectionăm
Printre cărti cu timbre poștale,
Numite amintiri.

Denis MARDICI, 11 ani
Centrul de Creație Speranță, Soroca

COPILĂRIE

Cu miros de maci,
Zglobie cu pistriu
Alergînd prin ploaie fără griji
Ea nu a dăruit nici-un sărut,
Dar pe toți i-a iubit.
A stat puțin,
A tot clipit, cu ochi mari și curioși.
Apoi în taină a plecat,
M-a părăsit
Fără mesaj de adio.

NEPĂSARE

Miros de gaz, oameni grăbiți
Nimănui de nimeni nu-i pasă
Fug pe alei, merg prin parc
Și nici un zîmbet în urmă nu lasă.
Merg mulți trăși, mulți fericiți
Cu chipuri pale sau bronzate
Toți ei sănă trăși, dar fericiți
Și nimănui de nimeni nu-i pasă.
Multe tramvaie, chipuri reci,
Priviri directe sau ascunse
Fiecare cu un gînd al său
Zboară departe, nimeni să-l ajungă.

Versaria SOCOLOVSCHI, 15 ani
Liceul Vlad Iovita, Cocieri, Dubăsari

NE-AM ÎNTÎLNIT

Undeva ne-am întîlnit
La apus de soare, pe maluri pustii
de mare
Printre scoici, pești
Și nisip ce ne ardea pașii
și burele reci,
Dar...
Chipurile ne erau ascunse de umbre
Și înțotau cu sirene și alge verzi.
Ne-am întîlnit
Într-o după-amiază de vară
Pe petale de flori dulce mirosoitoare.
Amorțite de somn
Și răpite de vînt
Peste care pluteau fluturi și
al păsărilor cînt.
Știu... cîndva... ne-am întîlnit.

Alisa VERDE, cl. a XI-a
Glodeni

PLOAIA

Plouă.
Stropii de apă cad cu înverșunare.
E frig și mi-e teamă de stropii de
ploaie.
Alerg prin apă și cauț scăpare.
Plouă.
E frig.
Ploaia spală orice urmă de viață.
Mă rog și cer miluire,
Dar ploaia nu are margini,
nu-mi dă speranță.
E frig...

Și-i vînt.
Ca o străină încerc să ajung la ai mei.
Ploaia mă izbește cu stropi grei și reci.
Nu-i pasă de plînsul meu.
Și-i vînt...

Soare.
De după nori apare o rază de lumină.
Ploaia a cedat, și-a retras oastea.
Intuiesc o nouă viață, una senină,
Căci e soare...

Maria LIVIZOR, cl. a XII-a
Cosăuți, Soroca

LUCRU FIRESC

țes secundele-n ore,
adăugind în urzeala lor
sentimente trăite și
apoi fac un joc de culori
cu zîmbete și lacrimi laolaltă.
iar la final, din ultimul fir
în nod numele meu de-al tău
pe veșnicie.

TRĂIRE

mi-e dor,
îmi vine să cuprind cerul
la piept
și să simt întregul acestor
clipe trăite,
să pierd singurătatea
printre file de istorie
și să-ncerc a zbura
prin depărtări, care mă cheamă
acasă...

ECOUL COPILĂRIEI

că dulce-mi era clipa de ieri –
copilărie,
cînd cîntăream mersul vremii
cu veșnicii scurse
printre fire de nisip,
cînd uitam suferințele
pe altădată
și zîmbeam naiv
la soare și la nori.
eram copil,
și deși nu știam
prea multe despre viață
și chiar despre mine...
învățam să prind
secundele de fericire
ascunzîndu-le din obîșnuință
în buzunarul amintirilor de ieri...

Ana IVANOV
Paris, Franța

ÎȚI ÎNTORC

Îți întorc adevărul.
L-am obținut pe al meu,
E mic, firav, șovăielnic,
Dar este al meu.
L-am căpătat în luptă
Cu sufletul meu.

Cristina VREMES, cl. a XII-a
Lozova, Strășeni

PRIMA DRAGOSTE

ăsemeni unui strop de rouă
pe cel mai roșu trandafir
înainte de răsăritul soarelui
prima dragoste e ideală,
ea nu cunoaște limite,
nu ține cont de gura lumii
și trăiește sub privirile
invidioase ale răuvoitorilor.

RĂZBOI

Inima a declarat război creierului,
de partea creierului au aderat
ochii și urechile,
iar inima și stomacul
au format o Alianță.
Prima lovitură au primit-o urechile,
supuse de o explozie de cuvinte
ele au trecut
urgent de partea inimii.
O armată de fluturași
au invadat stomacul –
el a capitulat.
Ochii și urechile au devenit oponenti,
nu aveau zile bune,
iar inima și creierul – dușmani.
Creierul avea rațiune,
iar după cum urechile cîntau,
așa inima juca.
Un armistiu ar salva situația,
dar cînd și unde să-l închei?
Fiecare are mîndria să
și nicidcum nu cedează.

Lucia CHIRIȚĂ, cl. a XII-a
Ignăței, Rezina

ABSURDITATE

Am rămas fără gaz în lampă.
Gura plină mi-e de var
Am așteptat să trag în țeapă,
Așteptam în zadar.

Și m-am pierdut ca fumul de țigară
în goana după aur pur
Trecut-a înc-o primăvară,
Iar tenu-mi devenise sur.

Banal, absurd și prea devreme...

DUBLET TRIPLU

În case – oameni,
pe drumuri – oameni,
la televizor – oameni...
Uneori văd roboți
care "trăiesc" la comandă,
fără zîmbet, licăririi în priviri
și fără inimă...

Uneori se dublează,
pentru a ascunde
lăcrimile...
Alteori se triplează,
pentru a le înmulți de trei ori
durerea fiind insuportabilă...
Și pentru a ne convinge
că și fără inimă,
roboții plîng...

Există motive s-o facă...
Multe...

CONDAMNATĂ DE POEZIE

M-am botezat în apa infinitului,
am gustat anafora invizibilului,
m-am transformat în pulbere
și...

miros a zahăr ars și vanilie
sînt acuzată de trădare
risc să fiu condamnată pe viață
și...

am spus adevărul în versuri, atât
sinceritatea mea a supărat
mă umilesc și-mi zidesc celula
și...

mă tem doar să nu-L supăr pe Dumnezeu
vreau să-L văd zîmbind
ținîndu-mă de mînă
și...

fără și. gata. atât.
restul se publică în ziare.

Doina STÎNĂ, cl. a XII-a
Gura Galbenei, Cimișlia

PRIETENIA

Prietenia este una dintre cele mai frumoase și scumpe valori ale omului. Un om cu prietenii este bogat. Un prieten adevărat îți poate fi ca un frate, ca o soră. Prietenia este o floare ce-ți înflorește în suflet doar o singură dată. Acel cu care îți poți împărți bucuriile și necazurile, care este alături de tine la bine și la rău poate fi considerat prieten. Nu înseamnă doar un umăr pe care să plângi, ci și un izvor de încredere, dăruire, speranță, iubire...

Prieten îți-i acel care te acceptă așa cum ești, e dispus să-ți ierte slăbiciunile și să le ascundă de ochii altora, dar, totodată, fiind capabil să te ajute să înțelegi greșeala.

Dumitrița UNGUREANU, 14 ani
Voinescu, Hîncești

GLASUL TĂCERII

Si totul începe cu un "Bună"... Apoi se strecor sentimente rînd pe rînd. Acestea sunt urmate de cuvinte... cuvinte care parcă nimic nu ar spune, și totuși sunt rostite, însă rămîn și doar cuvinte... Adevăratele cuvinte vin din tăcerea gîndului nerostit. Te-am cunoscut asemenea unei adieri de vînt șaghalnice, ce îmi amintește de ziua zîmbetelor obosite în urma distanței.

Totul a urmat cu același "Bună". Gîndurile și visele se contrau de la bun început și dacă pînă acum mă gîndeam e bine sau nu ceea ce se întîmplă, acum nu mă mai interesează. Știu că țin la tine și asta e tot ce contează. Hm... cît de romantice au fost acele plimbări sub ploaia de stele, cufundate în marea din ochii noștri. Și sărutul... primul sărut atît de inocent, furat de gesturile copilărești, dar care mai arde și acum pe buze, ca o flacără ce topește o inimă înghețată. Și ne-am revăzut... ne-am revăzut după atîta timp... Și ca un copil m-am cufundat în brațele lui, pentru o clipă trăisem o poveste, fără de vrăjitori și balauri, o poveste frumoasă, dar prea scurtă, căci realitatea mi-a dat o palmă, trezindu-mă.

Azi mai zac amintirile, acele care conturează fericirea din sufletul și gîndul meu. Zîmbesc fără motiv, iar ziua devine mult mai frumoasă atunci cînd mă trezesc și zîmbesc datorită ţie. Trecutul rămîne trecut, prezentul îl perfectionăm, iar viitorul poate fi schimbăt asemenea acordurilor de chitară. Și mă gîndesc... vorbim prin cea mai tăcută tăcere, o tăcere care de fapt ascultă glasul din interior.

Natalia POCIUMBAN, cl. a XI-a
Cobani, Glodeni

DRUM DE ȚARĂ

DORINȚA MEA

Ebine cînd ești copil! Lumea pare mai frumoasă pentru că nu ai grija problemelor, pentru că alături sunt părintii care te ajută mereu. Odată cu timbul zboară și copilăria noastră, lăsînd în urmă multe impresii și amintiri de neuitat. Dar eu vreau ca la mine să fie altfel – copilăria să rămînă pe loc.

Vai! cît aș vrea să existe cineva, un cineva care ar putea opri copilăria pentru mine. Cîte invenții, cîte tehnologii, cîți oameni învățăți sunt pe lumea asta! De ce nimeni nu a inventat o mașinărie pentru a opri copilăria?

Ea este unică și nevinovată! Doar cînd ești copil simți că lumea e a ta. Ea te atrage cu misterele ei, te îmbie să o cucerești, să atingi necuprinsul. Numai copil fiind poti visa că totul e posibil și că viața e atît de minunată.

Cît de bine este să te bucuri de aroma copilăriei, departe de responsabilitățile celor mari. Nu poate fi definită bucuria jocurilor copilărești. E un sentiment de bucurie sufletească. Primul pas, primul cuvînt, prima iubire, lacrimi, zîmbete, neplăceri, fericire – toate aceste lucruri care au loc în copilărie îți rămîn pentru toată viața în inimă. Pentru copiii problemele financiare sau oricare altele arată că un exercițiu greu de matematică, care poate fi rezolvat doar de profesori, adică de părinți.

Vreau să opresc copilăria pe loc, vreau imposibilul.

Mădălină BURLAC, cl. a VI-a
Cobani, Glodeni

MUNCA–BRĂȚARĂ DE AUR

Muncind fizic sau muncind intelectual, cu toții încercăm să lăsăm o urmă că mai adâncă unde călcăm. "Dacă nu poți fi drum, fii cărare". Această cărare este efortul străduințelor noastre. Deseori, cauză de la tineri replici de genul: "Decât să învăț, mai bine mă duc la prășit". Încerc să pătrund în esență, dar, oricăr de mult m-aș strădui, nu pot găsi logica acestor cunvințe. Pentru unii dintre noi, munca intelectuală devine un comportament esențial al vieții cotidiene, pentru alții, munca fizică constituie baza existenței lor. Cu timpul, toti însă ajung să poarte pe mînă acea brățară care e împălită din propriile lor eforturi.

Unii au muncit din greu la rezolvarea problemelor în laborator, au demonstrat diferite teoreme, au făcut studii, au adoptat legi, alții au avut grija să nu distrugă pămîntul, muncind fizic. Toti sunt mîndri de munca pe care o prestează și nu cred că există deosebiri în faptul că de prețioasă poate fi.

Lucia CHIRIȚA, cl. a XII-a
Ignăței, Rezina

abonament

NOI – REVISTA COPILĂRIEI ȘI ADOLESCENȚEI TALE

Dragă prietene,

Ai observat că revista și-a mărit numărul de pagini? Te poți bucura de noi rubrici. Te poți abona pentru următoarele 9 luni ale anului 2013.

Ar fi bine ca în fiecare clasă să fie cel puțin un abonament la revista NOI. Fiecare dintre colegii tăi merită un abonament la revista NOI. Îndeamnă-i să se aboneze!

Abonându-te la NOI, te asiguri cu un adevărat ghid pe tărîmul creației și al autorealizării. Poți miza pe echipa redacțională, pe specialiștii asociați și pe toți cititorii care sunt gata să te asculte, să te înțeleagă și să-ți dea un sfat.

NOI este revista care poate vorbi simplu despre lucruri complicate. Cu revista NOI au crescut mai multe generații.

Revista NOI apare lunar, inclusiv în vacanța mare, fără numere comasate.

Prețul unui abonament pentru 9 luni este 117 lei.

Indicele PM 31239.

Abonamentul la revista NOI poate fi perfectat la orice oficiu poștal.

PICĂTURI DE PLOAIE

Impart umbrela mea cu alții atunci când plouă, iar dacă nu am umbrelă, împart ploaia.

Enrique Ernesto FEBBRARO

Atunci când plouă... cerul sărută pămîntul.

Rabindranath TAGORE

Îmi place să merg prin ploaie pentru că nimeni nu își dă seama că plîng.

Anonim

Unii oameni merg prin ploaie, alții doar se udă.

Roger MILLER

Când plouă, amintirile pe limba lor vorbesc despre sfîrșit.

Gabriel Petru BĂETAN

Îmi număr secundele în picături de ploaie.

Ionuț CARAGEA

A trecut o ploaie de primăvară și s-a țesut în zare brîul frînt de mătasă al curcubeului, cu el îmi încing mijlocul și mă duc.

Ionel TEODOREANU

Nu stropii ploilor sunt cei care aduc norii.

Sorin CERIN

O ploaie violentă piaptănă fumul.

Guillaume APOLLINAIRE

Căzînd în mare, picătura de ploaie în mare se transformă.

Valeriu BUTULESCU

Ploile din aprilie aduc recoltă îmbelșugată.

Proverb italian

Nu orice nor aduce ploaie.

Începutul ploii este picătura.

Proverbe arabe

UN PRIETEN DEVOTAT

Carteau este una din genialele descoperiri ale omului. Din cărti aflăm cine ne-au fost strămoșii, cum au luptat bunicii și părinții noștri pentru dreptate și o viață fericită. În cărti găsim cele mai frumoase povești, povestiri, poezii ale scriitorilor clasici și contemporani.

Părinții noștri muncesc pe ogoare, la uzine, fabrici... Noi învățăm la școală. Învățătura este munca noastră. Iar carteau este cel mai bun ajutor, cel mai devotat prieten. Grătie ei vom ajunge cineva în viață.

Veronica CEALNÎC
Jora de Sus, Orhei

SĂRBĂTORI SFINTE

Cred că tuturor le plac sărbătorile de iarnă. Dincolo de împodobirea bradului și sosirea Moșului, nu trebuie să uităm adevărata semnificație a Nașterii lui Iisus.

Noi sărbătorim ziua Lui de naștere, dar aşteptăm ca tot noi să primim cadouri. Dar nu despre asta vreau să vorbesc, ci despre împodobirea bradului de Crăciun. De mică și pînă azi nu pot uita mirosul de brad combinat cu cel de portocale, pe care le găseam sub pom. Și ador de-a dreptul să împodobesc bradul alături de sora mea mai mare.

Sărbătorile iernii sunt într-adevăr magice, în special, pentru că ne regăsim în ele. Și, totodată, suntem alături de întreaga familie, și ne bucurăm cu toții că Domnul a fost mereu alături de noi, de copiii lui. La cei 12 ani ai mei îmi dau deja seama că lumea nu a fost creată să o distrugem, ci să trăim cu bucurie toate sărbătorile, mai ales cele de iarnă!

Marinela LUPUŞOR, cl. a VI-a
Cobani, Glodeni

TOPORAȘI

Fotografie: Doina COJOCARU, cl. a XI-a
Liceul Ion Vatamanu, Strășeni

MI-E DOR DE BAȘTINA PĂRINȚILOR MEI

Imi spune Alexandra Turcan și locuiesc într-un orașel situat nu departe de Lisabona, capitala Portugaliei. Învață în clasa întâi, suntem eminentă. Îmi place să studiez, să aflu cît mai multe lucruri noi. În timpul liber vizitez grădina zoo și muzeele, mă întîlnesc cu colegii pe bulevard, mă plimb cu bicicleta sau cu patinele cu role. Mă pasionează dansurile, înnotul, studierea limbilor portugheză, engleză și rusă. Am început să învăță și română, deoarece familia mea are aici mulți prieteni din Republica Moldova. Mama și tata mi-au povestit cu multă dragoste despre Moldova, țara în care ei s-au născut. Eu visez să vizitez această țară minunată, deoarece la Chișinău se găsesc buneii mei.

Cea mai mare pasiune a mea este, totuși pictura, lucrez în ulei. Nu demult, datorită Ambasadei Republicii Moldova la Lisabona, am descoperit revista NOI, care m-a impresionat mult și am hotărât să eu să vă trimitem cîteva desene de ale mele.

Alexandra TURCAN, 6 ani
Santa Marta do Pinhal, Portugalia

Nota redacției: Dragă Alexandra, desenele tale ne-au lăsat o impresie deosebită și o bună parte dintre ele vor fi găzduite pe parcurs în paginile revistei noastre. De la Ambasada R. Moldova la Lisabona am aflat că în cadrul unui concurs, organizat de Centrul de Cultură și Artă Trei Culori din Portugalia, ai fost distinsă cu premiul I, secțiunea desen. Felicitări!

La mai mult și la mai mare!

**lubirea față de
sine este un roman,
care durează toată
viața.**

O. WILDE

VIOLENȚA ÎN ȘCOALĂ

CHESTIONAR

1. La ce te gândești atunci cînd auzi sau rostești sintagma **violenta în școală**?

2. Ce forme poate lua violența?

3. Ai fost vreodată victimă a violenței verbale sau fizice? Dar colegii, prietenii tăi?

4. Ti s-a întîmplat să fii injurat în stradă? Cum ai procedat în astfel de cazuri?

5. Cunoști situații cînd elevii au avut de suferit din cauza agresiunii altor colegi sau profesori?

6. Care sunt sursele și cauzele violenței?

7. Cum poate fi aceasta atenuată prin educație?

8. Influențează explozia mijloacelor de informare dezvoltarea personalității tinerilor, instigă uneori la un comportament agresiv (jocurile la calculator, internetul, filmele violente)?

9. Îți atrage periodic atenția violența din mediul școlar prezentă la stiri? Ce impact are ea asupra ta și a colegilor, profesorilor tăi?

10. Ce crezi despre forme de violență mai subtile și aparent inofensive: condescendență, ironia, sarcasmul, etichetarea, ignorarea, etc.

11. De ce copiii, adolescenții de multe ori nu cerscătul și ajutorul profesorilor, al părintilor, ci preferă să-și rezolve singuri problemele?

12. Ce măsuri de prevenire a violenței propui?

NOI DIN PERSPECTIVA CITITORILOR

Amai trecut un an alături de revista NOI. Probabil, fiecare dintre voi a reușit să-și bifeze realizările, să-și ironizeze eșecurile și să pășească în noul an cu noi proiecte și așteptări. Vă mulțumim pentru faptul că ne însotiti în acest drum anevoieios, dar captivant al cunoașterii și autocunoașterii. Și de această dată am mizat pe receptivitatea și sinceritatea voastră, dragi cititori, așteptind mărturisiri, propunerii și sugestii cît mai interesante. Aflați care sunt acestea din răspunsurile la chestionarul din nr. 12, 2012.

1. În urmă cu patru ani, mama m-a abonat la revista NOI, și de atunci nu mă mai deșpart de ea.
3. În familia mea toți citesc revista, poate nu integral, dar fiecare își are paginile sale îndrăgite.
5. NOI m-a ajutat să descopăr o lume paralelă cu cea reală, care m-a provocat mereu la noi încercări.
6. Încep lectura revistei cu rubrica *capriciile muzei*.
13. Aș propune ca revista să organizeze un concurs: cel mai fidel cititor sau cel mai activ cititor.
5. Cred că revista NOI mi-a influențat mult modul de a gîndi: gîndesc pozitiv, văd lucrurile obiectiv și mi-a cultivat și gustul pentru frumos.
6. De multe ori încep lectura de la prima pagină, dar uneori, cînd sunt mai indispușă, o pot citi selectiv, lăsînd unele articole pentru momentele cînd am o dispoziție mai bună.
12. Peste cinci ani o văd în formatul actual, dar și mai voluminoasă, iar peste zece ani sunt convinsă că va fi și în format electronic.

Veronica POPESCU
Nisporeni

2. Mă consider un cititor fidel, cum altfel?
4. O cumpăr mereu de la același gîșeu din capitală, unde doamna vînzătoare îmi rezervă de fiecare dată un număr.
8. Rubricile *capriciile muzei* și *noi și voi* au cel mai mare impact asupra mea. Ele mă fac să mă descopăr și să cresc.
10. Apreciez tratarea obiectivă a temei și varietatea tematică.
13. Aș propune o rubrică unde se vor publica note din scrisorile elevilor asupra revistei sau pentru cei din redacție.

Doina STÎNĂ
Gura Galbenei, Cimișlia

4. Nu întîrzie niciodată, am eu grija să iau direct de la poșta.
8. M-am marcat mai multe articole, însă unul îl în bine minte: *Accident la răscrucia secolului XXI*, publicat în nr. 12, 2006.
11. Nu ofer asemenea cadouri, deoarece trebuie să citești din înimă articolele din revistă și nu toți sunt capabili să le înțeleagă, de aceea mai bine le ofer în dar o revistă și nu un abonament.
13. Chiar dacă fiecare număr este captivant în felul său, numerele de vară îmi par fără sare, însă nu-mi dau seama ce le lipsește.
4. Din fericire, nu s-a întîmplat niciodată să nu primesc revista, e drept că numărul 12 a întîrziat, timp în care am așteptat-o cu nerăbdare.
5. Grăție revistei mi-am schimbat stilul de viață, am început să mănânc mai sănătos, să mă bucur de clipele frumoase, din paginile revistei cunosc o mulțime de copii talentați.
6. Încep lectura revistei cu prima pagină, aici primim sfaturi prețioase, care ne ajută să ne conturăm stilul de scriere.
12. Peste cinci ani văd revista NOI mărită cu zece pagini, iar peste zece ani o văd un manual gros cu diferite materiale utile.
13. Propun o rubrică despre fiecare loc turistic din lume ce merită să fie vizitat.

Lucia CHIRIȚĂ
Ignăței, Rezina

Nicoleta ȚURCANU
Chișinău

1. Am făcut cunoștință cu revista la biblioteca școlară.
7. Mai întîi citesc creațiiile proprii ale copiilor, apoi concursurile, mai apoi revista integral.

Cristina VREMES
Lozova, Strășeni

Vasilisa CIOBANU
Pruteni, Fălești

Autorii celor mai interesante răspunsuri la chestionar vor fi desemnați și premiați în decembrie curent.

AUD PLOUÎND, AUD MATERIA PLÎNGÎND...

Magda ISANOS

ȚII MINTE-NTÎIA PLOAIE?

Ții minte-ntîia ploie cum cădea,
cu fulgere, cu stele lungi în ea?
Arborii stăteau drept, intonind
imnul vieții și-n zarea foșnind,

verde ca un codru lichid,
s-auzeau cerurile cum se-nchid, se deschid.

Și noi stăteam ca pomii în picioare.
"Nimic nu moare, mi-ai șoptit, nu moare..."

Și plantele creșteau, ne făceau semne,
ca niște mîini, ca umbre ne-mpăcate,
se străduiau spre viață să ne-ndemne
și iar cădeau în deznădejde toate.

Ana BLANDIANA

DESCÎNTEC DE PLOAIE

Iubesc ploile, iubesc cu patimă ploile,
Înnebunitele ploi și ploile calme,
Ploile feciorelnice și ploile-dezlănțuite femei,
Ploile proaspete și plictisitoarele ploi fără sfîrșit,
Iubesc ploile, iubesc cu patimă ploile,
Îmi place să mă tăvălesc prin iarba lor albă, încăltă,
Îmi place să le rup firele și să umblu cu ele în dinți,
Să amețească, privindu-mă astfel, bărbătii.
Știu că-i urât să spui "Sînt cea mai frumoasă femeie",
E urât și poate nici nu e adevărat,
Dar lasă-mă atunci cînd plouă,
Numai atunci cînd plouă,
Să rostesc magica formulă "Sînt cea mai frumoasă femeie".
Sînt cea mai frumoasă femeie pentru că plouă
Și-mi stă bine cu franjuri ploii în păr,
Sînt cea mai frumoasă femeie pentru că-i vînt
Și rochia se zbate disperată să-mi ascundă genunchii,
Sînt cea mai frumoasă femeie pentru că tu
Ești departe plecat și eu te aștept,
Și tu știi că te-aștept,
Sînt cea mai frumoasă femeie și știu să aștept
Și totuși aștept.
E-n aer miros de dragoste viu,
Și toți trecătorii adulmecă ploia să-i simtă mirosul,
Pe-o asemenea ploie poți să te-ndrăgostești fulgerător,
Toți trecătorii sînt îndrăgostiți,
Și eu te aștept.
Doar tu știi –
Iubesc ploile,
Iubesc cu patimă ploile, înnebunitele ploi și ploile calme,
Ploile feciorelnice și ploile-dezlănțuite femei...

Ioan ALEXANDRU

PLOAIA

Ploia a trecut. Clopotul ei de pe deal
Îl mai aud în hohote piezișe.
Fă-mă, Doamne, copita unui cal
Ori nezvîntat un steag pe-acoperișe!

Drum de pămînt cu aripile-n fum,
Creangă cu prune roșii ruptă de furtună
Pe-o uliță cu foarte mulți copii,
Ori curcubeu strigînd într-o fintină;

Punte tremurată peste-un rîu
Venit din munți pe ape-nvolburate,
Și-atît de limpede c-ai vrea să-l treci
Cu ochii-nchiși și mîinile la spate;

Culoarea regăsită în frunzele de plop,
Dorul aprins în zarea-aceea udă...
Ploia a trecut. Clopotul ei, în deal,
Pe limbi de-argint ușoare mai asudă.

Nichita STĂNESCU

PLOAIE ÎN LUNA LUI MARTE

Plouă infernal,
și noi ne iubeam prin mansarde.
Prin cerul ferestrei, oval,
norii curgeau în luna lui Marte.

Pereții odăii erau
neliniștiți, sub desene în cretă.
Sufletele noastre dansau
nevăzute-ntr-o lume concretă.

O să te plouă pe aripi, spuneai,
plouă cu globuri pe glob și prin vreme.
Nu-i nimic, îți spuneam, Lorelei,
mie-mi plouă zborul, cu pene.

Și mă-nălțam. Și nu mai știam unde-mi
lăsasem în lume odaia.
Tu mă strigai din urmă: răspunde-mi, răspunde-mi,
cine-s mai frumoși: oamenii?... ploaiă?...

Plouă infernal, ploie de tot nebunească,
și noi ne iubeam prin mansarde.
N-aș mai fi vrut să se sfîrșească
niciodată-acea lună-a lui Marte.

Liviu DELEANU

CROCHIU

Păşim în doi
Sub pletele bătrînei ploi
Și-un vînt bezmetic ne adie
La ora udă și tîrzie
A stropilor ce cad mereu...
Iar părul tău cu părul meu
Se-ating din mers – și se sărută,
Precum în noaptea abătută
Deasupra mea și-asupra ta
Doi pomi vecini s-ar săruta,
Sau cum o boare trecătoare
S-ar săruta cu-o altă boare.
Si sănem tineri amîndoi
Sub ropotul bătrînei ploi.

George BACOVIA

LACUSTRĂ

De-atîtea nopți aud plouînd,
Aud materia plîngind...
Sint singur, și mă duce un gînd
Spre locuințele lacustre.

Si parcă dorm pe scînduri ude,
În spate mă izbește-un val –
Tresar prin somn și mi se pare
Că n-am tras podul de la mal.

Un gol istoric se întinde,
Pe aceleași vremuri mă găsesc...
Si simt cum de atîta ploaie
Piloții grei se prăbușesc.

De-atîtea nopți aud plouînd,
Tot tresăriind, tot așteptînd...
Sint singur, și mă duce-un gînd
Spre locuințele lacustre.

Iulian FILIP

PLOI LA TIMP

Doamne, ce frumos e plînsul tău
peste cîmpul nostru veștezit,
peste ce-am visat și-mi pare rău
că-am uitat și iar mi-am amintit.

Alexandru MACEDONSKI

CÎNTECUL PLOAIEI

Plouă, plouă,
Plouă, cît poate să plouă.
Cu ploaia ce cade, m-apasă
Durerea cea veche, cea nouă...
Afară e trist că și-n casă,
Plouă, plouă.

Plouă, plouă...
Plouă, cît poate să plouă...
Zadarnic vor cîntece clare
Ca florile umezi de rouă
Cei vecinici scutiți de-ntristare...
Plouă, plouă.

Plouă, plouă...
Plouă, cît poate să plouă...
Fîntă mea și simtirea
Sufăr și plîng amîndouă...
Viața-și urmează-ndîrjirea...
Plouă, plouă.

Plouă, plouă...
Plouă, cît poate să plouă...
Rapână-n geamuri ca-n tobe...
Spintecă inima-n două
Cîntecul ploaiei de cobe...
Plouă, plouă...

Ilustrație: Violeta ZABULICĂ

Lucian BLAGA

MELANCOLIE

Un vînt răzlet își șterge lacrimile reci
pe geamuri.
Plouă.
Tristeți nedeslușite-mi vin,
dar toată durerea,
ce-o simt n-o simt în mine,
în inimă,
în piept,
ci-n picurii de ploacie care curg.
Și alătîră pe fîntă mea imensa lume
cu toamna și cu seara ei
mă doare ca o rană.
Spre munți trec nori cu ugerele pline.
Și plouă.

Leo BORDEIANU

ÎNAINTE!

Totul avea să fie mai palid
în orice caz altfel
dacă nu cădea
această ploacie devoratoare de friguri
incertitudini reticențe confuzii
dacă nu aveam să simt
invitația ei la un maraton pe o distanță
dublă
dacă nu aveam să-o accept strengărește
fără a-mi calcula forțele și
rezervele de timp

înainte cu pasiunea ploii
așa cum nu am mai făcut-o demult
așa cum puțini încearcă și pot să-o facă
fără a pune totul pe cîntar
fără a-ți pregăti că de retragere
fără a exclude posibilitatea de
a te pomeni în preajma țelului
pentru a conștientiza că el este
de neatins

înainte
cu tenacitatea ploii
cu insistența ei de a cădea
acum
fără a ști ce va răsări mîine
cu înțelepciunea ei de a se opri
simplu
trecînd peste teamă tristețe păreri
de rău

necastupîndu-mi nasul și neînchizînd ochii
plonjez
fără a ști de mai ies la suprafață
fără a miza prea mult pe norocul
ce mă ține mereu la distanță
fără a crede că m-am vindecat de iluzii

AM UITAT SĂ SPUNEM MULTUMESC

Părinții ne-au învățat de mici că este bine să fim politicoși. *Mulțumesc* este, probabil, printre primele cuvinte pe care se pune accent atunci cînd începe procesul de instruire acasă. Acum însă, cu trecerea anilor, ne este parcă tot mai greu să-l spunem sau poate că nu-i mai dăm atât de multă importanță. Adevărul pe marginea acestui subiect ni-l spun elevii clasei a VII-a din Cișmichioi, UTA Găgăuzia.

Vladislav GUŞPIT: A mulțumi înseamnă și iubi, și tolera, și valorifica sentimentele și încrederea celor din jur. De cele mai multe ori acest lucru poate fi înțeles greșit; unii te pot lăsa în glumă, alții pot crede că ești ironic pentru că ai mulțumit pentru un lucru mic sau nesemnificativ. Însă, în adîncul sufletului tău, știi că ai spus-o din toată inima și te simți împăcat.

Olesea CRIVET: S-a cam uitat să se mulțumească și să se aprecieze gestul celui care ne face să ne simțim bine. Acest lucru, de cele mai multe ori, se datorează rutinei zilnice care s-a așezat cu multă comoditate printre noi.

Elena CARATEZU: Mulți consideră că atâtă vreme cât cel de lîngă el nu spune mulțumesc, nu este nici el obligat să o facă.

Mariana DARADUR: Sînt cîteva lucruri elementare ce țin de bunul-simt și de buna creștere. Și mi se

pare normal să mulțumesc atunci cînd mi se oferă ceva.

Oxana CARAGHEIRGHI: Nu am numărat niciodată de câte ori mulțumesc într-o zi, pentru că ar trebui să duc dovedă de atenție maximă. Fac acest lucru din instinct, nu stau niciodată să mă gîndesc dacă merită sau nu. Cel mai des i-o spun mamei.

Dimitrii MADJAR: Aud tot mai rar cuvîntul ăsta magic. Mulți nu au timp și nici chef să-ți mulțumească atunci cînd faci un gest frumos.

Svetlana MADJAR: Un mulțumesc n-a făcut rău nimănui și ar trebui să-l spunem cât mai des. Eu mă simt bine atunci cînd mulțumesc și mi-ar plăcea să aud mai des acest cuvînt. Chiar și în varianta de *merci*, pe care eu o utilizez mai des.

Ina BELECCI: Se pare că sîntem tot mai puțini cei care spunem *Mulțumesc!* Ar trebui să găsim o soluție, altfel încet, încet, ne vom transforma în niște roboței fără sentimente și valori.

Dimitrii BORDEI: *Mulțumescul* a dispărut de rușine. O rușine ciudată și opusă unei gîndiri sincere, un fel bizar de a fi cool.

Anastasia CIOBAN: Sîntem atât de... "uzăți", încît am ascuns aceste lucruri mărunte, dar atât de valoroase, într-o cutie pe care refuzăm să o ștergem de praf... Nu uit niciodată să-i mulțumesc lui Dumnezeu...

Pentru NOI – Iuliana BUNU
Cișmichioi, UTA Găgăuzia

P.S. Într-o lume civilizată este esențial să spui *mulțumesc*, și nu din obligație, ci pentru că este politicos și frumos, iar o vorbă veche spune să îi tratezi pe alții așa cum ai vrea să te trateze și ei pe tine. Încearcă să zîmbești cînd spui *mulțumesc*, fie că e vorba de poștașul care îți dă o scrisoare, fie că de vînzătoarea care îți dă restul sau de omul care îți oferă locul.

I. B.

FRICA DE PĂIANJENI

Frica, una dintre cele mai puternice stări emotionale ale ființei umane, deseori apare din cauza sensibilității gîndirii noastre. Pe de o parte, ea este firească și chiar constructivă, dacă este reală și controlată, iar pe de altă parte atât de subtilă și distructivă, încît dă naștere la noi frici care se infiltrează în noi treptat, devenind fobii.

Fiecare dintre noi a avut de tras câte o spaimă în viață lui. De ce le-a fost frică cel mai mult în viață, ne spun nu sără de emoții elevii din clasele a VI-a și a VII-a de la Liceul Teoretic Molești, Ialoveni:

Maria CRETU, 13 ani: Cel mai mult mi-e frică să nu îmi pierd părinții și în general întreaga familie. Pentru mine ei sunt cel mai de preț lucru.

Emilia CUJBĂ, 13 ani: Examenul din clasa a IV-a a fost spaima cea mai mare pe care am trăit-o vreodată. Sper că la următoarele examene să fiu mai curajoasă.

Victoria DOIBANI, 14 ani: Se întâmplase pe la vreo șapte ani, cînd mi-a fost dat să trag o frică groaznică, din cauza stomatologului. Am stat la el nu mai mult de zece minute, dar aceasta m-a determinat să nu mai merg curînd la medic.

Sanda MUNTEANU, 13 ani: Am o soră mai mică. La naștere aceasta a suportat o traumă, din cauza greutății de 5,4 kg. Frica pe care am avut-o atunci cred că nu o voi uita niciodată.

Adriana MUNTEANU, 13 ani: Locuim în apropierea unui rîuleț, de aceea, am neplăcerea de a vedea și de a cazi zilnic broaștele de pe mal și din împrejurimi. Întotdeauna mi-a fost frică de acestea, mai ales cînd apar după ploii.

Aliona SCORTESCU, 13 ani: O spaimă de nedescris am trăit atunci cînd tatăl meu era la un pas de moarte. Aveam vreo nouă ani, cînd într-o dimineată tatălui meu i se făcuse rău, ca mai apoi să afli că suferă de o boală grea.

Marcela CRASNOV, 14 ani: În viață cel mai mult m-am temut de faptul că mama nu se va însărătoși și nu va avea puterea necesară să ne educe.

Pentru NOI – Olesea CURMEI
Molești, Ialoveni

Tatiana BĂLĂNUȚ, 14 ani: Întotdeauna mi-a fost frică de păianjeni. Îi visez mereu, ceea ce mă face să îi văd caraghiosi, urîți și nesuportabili. În rest nu mi-a fost frică de nimic, deoarece știu că Dumnezeu este cel care mă protejează.

Valeria GROAPĂ, 13 ani: Cel mai mult mi-a fost frică atunci cînd mama a plecat, iar eu credeam că nu o voi revedea niciodată. Cînd eram mică îmi era frică de tatăl meu, dar, nici pînă astăzi, nu am realizat de ce.

Gusein GODJIEV, 13 ani: Întunericul a fost cel care mereu mi-a trezit sentimentul de frică. Acest lucru am început să-l înțeleg după ce am încetat să privesc filme de groază.

Nicoleta COJOCARU, 13 ani: Teamă de că mă îmbolnăvi mă urmărit mereu. Sănătatea pentru mine este cel mai important lucru.

DINCOLO DE CĂRȚI, ZÎMBETUL COPILĂRIEI

Cînd învățăm, ne gîndim de multe ori cum vom aplica cunoștințele, întrucît conturează un scop clar, ne grăbim să facem etichetări sau să dăm verdicte: *nu învăț aceasta pentru că nu voi avea nevoie de așa ceva.* Se întâmplă să învățăm și multe lucruri complicate, uitând sau făcind abstracție de faptul că cele simple de multe ori ne joacă festă. Am fost curioși să-i întrebăm pe viitorii profesori de la Colegiul Pedagogic V. Lupu, din Orhei ce lucruri îi vor învăța în primul rînd pe elevi:

Cătălina PLINSCHI, 14 ani: Factorii pe care aș pune accentul cînd voi predă ar fi: fantasia, capacitatea de a crea ceva frumos, aptitudinile de lecturare și colaborare. Am ales acești piloni, deoarece cuvîntul e ceea ce ne reprezintă, spiritul frumosului ne ajută să ne integrăm în societate, iar lectura ne face din copii – Oameni.

Eufrosenia BESCHIERI, 15 ani: Le voi cultiva elevilor lucrurile care mi-au dezvoltat personalitatea: responsabilitatea, înțelegerea reciprocă și atenția. Pentru mine această reprezentă temelia pentru construcția viitorului nostru pe tărîmul pedagogiei.

Cătălina CROITOR, 15 ani: În primul rînd le-aș demonstra de ce au nevoie pentru a păși cu dreptul în societate: cei șapte ani de-acasă, de a fi un om comunicativ și respectuos, dar și istet.

Veaceslav COJOCARU, 16 ani: Disciplina este importantă de la cea mai fragedă vîrstă, întrucît ea ne ajută să facem ordine în ideile și cunoștințele noastre. Apoi aș pune accentul pe respect și înțelegere reciprocă.

Doina TURCAN, 16 ani: Cred că primele trei lucruri ar fi: să știe și se saluta, și se comportă adecvat în diferite situații și a vorbi frumos.

Mihaela RUSNAC, 15 ani: Dacă voi ajunge vreodată să învăț pe cineva, voi începe de la faptul că cel mai important lucru care trebuie educat este felul de a se comporta în societate, dorința de a afla mereu ceva nou, de a crește intelectual, de a prețui frumosul.

Ana SĂCULȚAN, 16 ani: Cele trei elemente de bază ar fi: încredere în sine, să-și descopere propriile aptitudini, să facă diferență între bine și rău.

Grigorina STRAȘNEI, 16 ani: Aș pune accentul pe bunele maniere, dragostea de țară și cea față de părinti.

Daniela ȘEVCIUC, 16 ani: Respectul față de alții, punctualitatea, pentru că într-un fel ne responsabilizează, și dreptatea, căci ea ne ajută să ne formăm ca personalități integre.

Dorina RUSNAC, 16 ani: În primul rînd i-aș învăța să nu uite jocul, copilăria, indiferent cît de greu le este, să nu uite să zîmbească.

Cristina POPESCU, 17 ani: Aș învăța copiii să iubească, să-și trăiască frumos viața și să știe cum să se comporte în societate.

Pentru NOI – Elena LEAH
Orhei

numai pentru noi

NOI
NOI NOI NOI
NOI NOI NOI
NOI NOI

Dragi cititori, numiți instrumentele muzicale prezentate în imaginile alăturate. Primilor trei care ne vor trimite răspunsul corect redacția le va oferi cartea *Arta muzicală din Republica Moldova, istorie și modernitate* (Editura Grafema Libris). Cîștigătorii vor fi desemnați în nr. 6, 2013.

Primele trei scrisori cu răspunsul corect la concursul din nr. 12, 2012 au fost ale Domnicăi DIACONU, Sorinei MUŞAT din Chișinău și ale Mihaelei DODI din Susleni, Orhei. Premiu – cartea *Mihai Volontir sau despre vocația omenescului* (Editura Știință) vă așteaptă la redacție.

Răspunsul corect este următorul: *Făt-Frumos, Dimitrie Cantemir, Țiganii, Întoarcerea lui Budulai, Un caz în pătratul 36-80, În zona atenției deosebite.*

Rubrică susținută de Elena BANARI, magistru în filologie

VENI, VIDI, VICI

ETAPA a VI-a

I. Justificați ortografia următoarelor omofone, plasându-le în enunțuri: *demult – de mult, niciodată – nici o dată, decât – de cît, deseară – de seară, cîteodată – cîte o dată.*

II. Explicați sensul următoarelor neologisme și alcătuți cu cinci dintre ele cîte o propoziție:

Bestseller; fashion; fast-food; sale; hight-life; cool; boss; copyright; cash; jogging.

Model: *Leasing* – formă specifică de închiriere a unor bunuri pe o perioadă limitată, la sfîrșitul căreia cel care a închiriat poate opta pentru achiziția acelui bun în schimbul unei plăti.

Exemplu: *Părintii mei au cumpărat în leasing o mașină luxoasă.*

III. La cine se referează Șt. Augustin Doinaș cînd spunea: *El este cel mai important poet român de după cel de-al doilea război mondial. Odată cu el, prin el, logosul limbii române ia revanșă asupra poeților ei.* Este laureat al mai multor premii, numiți cîteva dintre ele. Enumerați cinci placete de poezii și trei volume de eseuri semnate de acest scriitor. Cîți ani de la nașterea sa vom marca pe 31 martie curent?

IV. Elaborați o compunere despre *farmecul adolescenței și principiile morale ale vieții*.

Volum – jumătate de pagină.

Vă dorim succes!

Așteptăm răspunsurile timp de 20 de zile de la apariția revistei.

Răspunsurile corecte la etapa a III-a:

I. Formele corecte de plural ale substantivelor de mai jos sănt următoarele:

Arpacăș – arpacașuri, grepfrut – grepfruturi, obicei – obiceiuri, tirbușon – tirbușoane, trening – treninguri, catalog – cataloage, suspin – suspine, linoleum – linoleumuri, tarif – tarife, ambalaj – ambalaje.

Exemplu: *Anul acesta au crescut tarifele la carburanți.*

II. În enunțurile de mai jos e vorba de o singură greșeală de exprimare: *pleonasmul*.

• *Pictura lui este cea mai sublimă.* // Pictura lui este sublimă.

• *Părintii și bunicii au conviețuit laolaltă zece ani.* // Părintii și bunicii au conviețuit zece ani.

• *Cel mai extraordinar răspuns a fost al ei.* // Răspunsul ei a fost extraordinar.

• *Își recapitula din nou lectiile mai dificile pentru a obține o notă mai bună.* // Își recapitula lectiile mai dificile pentru a obține o notă mai bună.

• *Viața lui va continua mai departe.* // Viața lui va continua.

III. Marin Preda este prozatorul român care s-a născut pe 5 august 1922, în comuna Seliștea-Gumești, județul Teleorman. A debutat editorial în 1948, cu volumul de nuvele *Întîlnirea din Pămînturi*. Marin Preda l-a continuat creator pe Liviu Rebreanu, polemizînd cu el în subsidiar. Romanele de referință: *Morometii* (1967), *Risipitorii* (1969), *Intrusul* (1968), *Marele singuratic* (1972), *Delirul* (1975), *Viața ca o pradă* (1977), *Cel mai iubit dintre pămînteni* (1980).

IV. Visul a fost mereu pentru om impulsul care îl motivează să tindă spre mai mult, spre ceva nou, diferit. Fiecare are visuri neîmplinite, însă nu fiecare încearcă să le transforme în realitate. Deseori, greutățile impuse de soartă ne slăbesc încrederea în propriile puteri și ne fac să renunțăm la visuri și aspirații.

Visul meu este să devin cîntăreață de muzică ușoară. Mi-a plăcut întotdeauna muzica, dar, vorbind cînd, nu am întreprins multe spre a-i cunoaște tainele. Îmi plac instrumentele muzicale, mai cu seamă, chitară, dar mereu găseam scuze ca să nu însușesc arta acestui misterios instrument. Aveam o frică nemaipomenită de scenă și public. Dar, de ceva timp, am înțeles că trebuie să-mi schimb viața spre bine, să fiu mai aproape de visul meu. Luptând cu frica și emoțiile, am urcat pe scenă și astfel am depășit aceste bariere. De acum încolo, înfruntînd timiditatea și emoțiile ce mă copleșeau doar la gîndul că o să cînt în fața publicului, voi continua această activitate cu plăcere și încredere în talentul ce mi-a fost dăruit de Cel de Sus...

Valentina MIHALCIUC
Susleni, Orhei

Rezultatele etapei a III-a:

38 de puncte și acumulat: Veronica BUGA (9,10,10,9), Lozova, Strășeni.

37 de puncte și acumulat: Ionela BEJENARU (9,10,9,9), Butești, Glodeni.

36 de puncte și acumulat: Doina MANIC (9,8,10,9), Lozova, Strășeni.

35 de puncte și acumulat: Valentina MIHALCIUC (9,8,10,8), Susleni, Orhei; Vasilisa CIOBANU (8,9,10,8), Pruteni, Fălești; Natalia POCIUMBAN (9,10,8,8), Cobani, Glodeni; Ion ROȘU (9,10,8,8), Ciricău, Florești.

34 de puncte și acumulat: Mihaela PATRASCO (9,8,8,9), Dumitru USATII (8,10,8,8), Iustin ANDONII (8,9,9,8), Ciricău, Florești.

33 de puncte și acumulat: Mihaela UNGUREANU (10,8,7,8), Chișcăreni, Sîngerei; Lucia CHIRITĂ (9,8,8,8), Ignătei, Rezina; Doina STINĂ (9,8,8,8), Gura Galbeniei, Cimișlia.

32 de puncte și acumulat: Vlad GANUȘCEAC (9,7,7,9), Edinet; Mihaela DODI (9,8,8,7), Susleni, Orhei.

31 de puncte și acumulat: Cristina VREMES (8,9,7,7), Lozova, Strășeni.

30 de puncte și acumulat: Danielă GORGOS, cl. a VI-a "A" (8,8,7,7), Susleni, Orhei.

29 de puncte și acumulat: Silvia MUNTEANU (6,8,7,8), Susleni, Orhei.

28 de puncte și acumulat: Ana POPA (7,7,8,6), Iulia POPA (7,7,7,7), Ciricău, Florești.

Erată. În nr. 1 curent la aceeași rubrică, în loc de Mihaela UNGUREANU, Colibași, Cahul, a se citi Mihaela UNGUREANU, Chișcăreni, Sîngerei.

Dăm publicitatea doar numele participanților care au acumulat minimum 28 de puncte. La bilanțul general însă vom ține cont de punctajul tuturor participanților.

SOL LUCET OMNIBUS

ETAPA a VI-a

1. Care sunt asemănările și deosebirile dintre vrabia de casă și vrabia de cîmp?

2. Care specie alohtonă de arbori din țara noastră este cea mai invazivă? Caracterizați-o succint.

3. Definiți noțiunea de *organisme litofile*. Exemplificați.

Că de obicei, aşteptăm răspunsurile pe adresa redacției pentru ultima etapă din această ediție timp de 20 de zile de la apariția revistei.

Răspunsurile corecte la etapa a III-a:

1. În lumea marilor soliste ale mării se impune ca vedetă Beluha (*Delphinapterus leucas*). Aceasta face parte din neamul delfinilor. Seamănă însă cu o balenă, datorită capului sferic și dimensiunilor sale: masculul măsoară 5 metri în lungime și are masa de 1500-2000 kg, femela – 4 metri și 1300-1400 kg. Beluha a devenit celebră prin cîntecul său. I se mai spune, de altfel, și *Canarul oceanului* pentru melodicitatea aperlurilor sale. "Cîntă", de obicei, în timpul migrațiilor spre zona arctică, bogată în hrană. Are o distribuție circumpolară. De ce cîntă oare beluha? Este un mijloc prin care animalele din cîrd păstrează un contact permanent între ele, ținînd legătura între toți membrii dispersați pe o mare întindere. După ce își ating locul de hrană, își încetează "cîntecul".

2. Banian (*Ficus bengalensis*), arbore care își începe dezvoltarea dintr-o sămînăță încoltită pe tulipina unui arbore și formează un număr mare, de rădăcini aeriene, numite baniane, care, ajungînd la sol, se înrădăcinează și capătă aspect și funcții de tulpină. Rădăcinile banianului acoperă copacul-gazdă, de unde și denumirea de *arbore înăbușitor*. În consecință, arborele-gazdă pierde. Dezvoltîndu-se, banianul formează o dumbravă, o pădure în care trăiesc multe păsări, maimuțe, șopîrle, șerpi și insecte. Numele arborelui provine de la cuvîntul *banya*, care înseamnă *negustor*, la umbra căruia făceau business comercianții indieni. În induism și budism banianul este arbore sacru. Se spune că, meditînd sub acest arbore, lui Buddha i-a apărut o luminare.

3. Ozonul este un component natural al atmosferei. Prezent la o altitudine între 15 și 40 km, el formează un înveliș protector pentru lumea vie a planetei. Acest strat reține radiația ultravioletă beta biologic nocivă, care e în stare să provoace cancerul pielii, cataracte, melanina, imunodificiență, arsuri de piele etc. Ozonul este prezent și în straturile inferioare ale atmosferei, dar într-o concentrație mult mai mică decît în stratosferă. Cel din straturile joase duce la poluarea de tip fotochimic și este dăunător vieții pe glob. Substanțele care stau la baza formării ozonului troposferic sunt oxizi de azot și compușii organici volatili. La nivelul solului din marile orașe, smogul rezultat din poluare se transformă în ozon, punînd în pericol sănătatea populației, provocînd afecțiuni respiratorii.

Punctajul acumulat de participanți la etapa a III-a:

27 de puncte (8,9,10) au acumulat: Veronica BUGA, Lozova, Strășeni; Nina SCAUN, Liceul M. Eminescu, Dubăsari.

26 de puncte (6,10,10) au acumulat: Cristina GÎLCĂ, Rita ANDREEV, Doina CÎRNUȚ, Valentina CHICERMAN, Felicia COJUHARI, Maria PORUBIN, Oxana DARII, Tatiana POPUȘOI, Holercani, Dubăsari; Vlad GANUȘCEAC, Edinet.

25 de puncte (6,9,10) au acumulat: Doina MANIC, Lozova, Strășeni; Dorina BOȘCĂNEANU, Holercani, Dubăsari.

24 de puncte (6,8,10) au acumulat: Elena ROȘCA, Holercani, Dubăsari.

22 de puncte (6,6,10) au acumulat: Andrei NICIFOROV, Iuliana SÎRGHI, Daniela CERNEI, Olga GÂTCAN, Valeria NIRCA, Cristina MIHAİLOV, Liceul M. Eminescu, Dubăsari; Cristina VREMES (8,6,8), Lozova, Strășeni.

21 de puncte (6,6,9) au acumulat: Radu ROTARI, Liceul M. Eminescu, Dubăsari.

20 de puncte (6,6,8) au acumulat: Alisa LECA, Olga SMOCVINA, Liceul M. Eminescu, Dubăsari.

Dăm publicitate doar numele participanților care au acumulat minimum 20 de puncte. La bilanțul general însă vom ține cont de punctajul tuturor participanților.

concurs-loterie

CÎSTIGĂ CU NOI

Dragi cititori, desigur, sunteți curioși să aflați cine sunt câștigătorii concursului-loterie lansat în numărul 11, 2012. Abonații la revista NOI pentru anul 2013 au fost invitați să trimită pe adresa noastră copile cotocelor de abonament, iar pe versoul lor să răspundă la două întrebări. Înainte de a prezenta rezultatele, publicăm răspunsurile corecte la întrebările în cauză:

1. Rubrica *cei șapte ani de-acasă* este susținută de Daniela Codreanu.

2. Proza de proporții este ilustrată de Adrian Moraru.

Am primit multe scrisori cu răspunsuri corecte. De această dată cei mai norocoși însă s-au dovedit și:

Tudor BÎTCĂ, Hîncești – o mină de fotbal; Tatiana MARDARI, Chișinău, un tricou sport și un chipi; Michaela BUJAC, Lărguța, Cantemir – carte *Plante cu flori III* din seria *Lumea vegetală a Moldovei* (Editura Știință); Mihai RADEANU, Ungheni – Albumul foto *Ştefan cel Mare* (Editura Princeps); Sorina ROBU, Bălți – *Encyclopedie Chișinău* (Editura Museum); Ana MUÑTEANU, Chișinău – Ion Drătă, IV volume (Editura Cartea Moldovei); Veronica POPENCU, Valea-Tresieni, Nisporeni – *Encyclopedie ecologică* (Editura Știință); Natalia POCIUMBĂN, Cobani, Glodeni – *Cartea roșie a Republicii Moldova*.

Tuturor participanților le-a fost oferit calendarul ilustrat 2013 (donator: *Oficiul Ozon/Ministerul Mediului*).

Felicitări!

Invingătorii sunt invitați la sediul redacției pentru a-și ridica premiile.

DOR DE CÎNTECUL POPULAR

DE VORBĂ CU VETA GHIMPU-MUNTEANU, INTERPRETĂ DE MUZICĂ POPULARĂ,
AUTOARE DE EMISIUNI MUZICALE LA RADIO-MOLDOVA

— **D**ocamă Veta Ghimpău-Munteanu, ați învățat regie și actorie la Institutul de Arte *Gavriil Musicescu*. Oare, cîștigind un interpret de muzică populară, noi nu am pierdut un regizor sau un actor bun?

— Pomenită la Chișinău din sătucul Paicu, raionul Cahul, după absolvirea școlii, luasem cu mine și visul că voi deveni interpretă de muzică populară. Am copilărit pe malul Prutului, unde, în timpul sovietic, erau foarte bine recepționate Radio-Iași și Radio-București. Cunoșteam repertoriul multor dintre marii interpreți români. Apoi, norocul a fost să am ca profesori la institut personalități culturale precum Veniamin Apostol, Victor Ciutac, Damian Dimitrov, Eugenia Butnaru, Silvia Berov... Totuși, faptul că am absolvit Institutul de Arte m-a obligat la începuturi să fac și altceva: după absolvire, am fost angajată la Direcția de Cultură din Chișinău, responsabilă de colectivele de artiști amatori din sectorul Botanică.

Abia după primul concediu de maternitate m-am angajat la redacția muzică a postului de radio național, unde lucrez pînă în prezent. Am început să fac emisiuni muzicale cu o plăcere deosebită, promovînd activitatea unor colective artistice care au lansat interpreți emblematici: *Mugurelul*, cu Valeriu Negruță, Anastasia Istrati, Vasile Marin, Valentina Cojocaru și Maria Drăgan; *Folclorul*, cu Veronica Mihai, Teodor Negară, Nina Ermurache și Ion Bas; *Contemporanul*, cu Mihai Dolgan, *Bucuria...*

Pe parcursul anilor, am susținut emisiunile radiofonice *Lăutarii Moldovei*, *Port în suflet dor de cîntec*, *La izvoare*, *O melodie pentru tine*, *Radio nocturn*, *Din comoara strămoșilor noștri și altele*. Pînă anul trecut, am promovat talente populare din diferite regiuni ale republicii prin intermediul emisiunii *V-aduc cîntul meu de-acasă*. În prezent, sănă autorul emisiunii *Lăutarii Moldovei*, prin care vreau să demonstreze că noi avem niște instrumentiști extraordinari, școliți, virtuoși, dar care nu au unde să-și prezinte capacitatele.

Fotografie din arhiva personală

Tata îi făcuse fel de fel de acareturi, bazin cu apă în curte, fintină la poartă, cîteva saraie...

— **Cine vă mai aşteaptă în casa părintească?**

— Noi suntem cinci surori căsătorite, dar în sat nu a mai rămas nici una. Un frate s-a stabilit în Israel. Ce să facem cu casa părintească? De mult mă frămîntă gîndul că și satul nostru trebuie să aibă o biserică. I-am spus această dorință și soțului meu. Am discutat cu surorile, cu fratele și am decis să dăm casa părintească pentru biserică din sat – o pomană și în memoria părintilor, a bunicilor și, mai ales, a străbunicului, care a fost proprietarul pămîntului pe care a crescut neamul nostru de la Paicu. A avut o credință în Dumnezeu deosebită. Lumea din sat mergea la biserică din satul vecin cu căruța, iar el înfruntă drumul cu pasul. Spunea că spre credință se ajunge pe jos...

— Sînteți cunoscută ca una dintre interpretele ansamblului folcloric *Tălăncuța*. Cum v-a găsit Andrei Tamazlăcaru, cel care este mai mult decât "nașul" ansamblului?

De cînd Iurie Nistor a plecat la Domnul, am preluat și emisiunea *Vatra jocului*, iar împreună cu ceilalți colegi prezentăm și *O melodie pentru tine* – o emisiune zilnică, la cerere, în timpul orei de prînz...

— Fiecare spune că satul său de baștină este cel mai frumos. Pe dumneavastră ce vă face să afirmați aceasta?

— Nu pot fi locuri mai frumoase ca cele din preajma satului meu! E ceva extraordinar. Peisajele prin care mi-am trăit copilăria mi-au marcat toată viața. Libertatea mea se trage din libertatea de acolo – o întindere imensă în lunca Prutului. Și bogăția imaginăției tot de acolo mi se trage. Vai, ce sălcii pleroase mi-au mîngîiat anii copilăriei, cu cocostîrci și pit-palaci pe sub ele. Era o feeerie. Îmi pare o rugăciune pentru mine cîntecul interpretat de corul nostru pe versuri de Mihai Eminescu "Sără pe deal buciumul sună cu jale...". Văd peisajul din imediata apropiere de casa noastră, cu stîna de oi... Ce frumusețe! Iar în tot acest univers – casa părintească.

— Eu am mers la dumnealui, purtată de dorul de a interpreta cîntece populare. În 1984, am venit la Tamazlăcaru, care m-a ascultat, apoi mi-a dat ceva de probă, după care am pornit cu *Tălăncuța* prin satele republicii. O făceam și o fac mai mult în zilele de odihnă, căci de radio nu m-am despărțit niciodată.

Cu *Tălăncuța* am avut foarte multe ieșiri peste hotare, mai ales – peste Prut. Am dus cîntecele noastre prin Lituania, Georgia, Franța, Italia, Portugalia... La întoarcere, neapărat pregăteam și o emisiune radiofonică despre evoluarea ansamblului în străinătate. O făceam din dragoste, pentru că respect mult acest colectiv. Recent, am scos o carte despre *Tălăncuța*, în care am inclus portrete despre colegii mei de acolo și aproape tot ce s-a scris despre ansamblu pe parcursul anilor. Cartea are 600 de pagini și, la propunerea Ambasadorului Republicii Moldova la București, Iurie Reniță, aş vrea să-i fac lansarea la Muzeul *Tărâmului Român* din capitala României.

Să știi că un alt mare succes al ansamblului lui Andrei Tamazlăcaru a fost că, din dragoste mare față de el, prin localitățile republicii au apărut sute de alte *Tălăncuțe*. Au colectivele lor surorile Osoianu, Nicolae Gribincea, Maria Iliuță... Cînd ascult mi-cuții care cîntă atât de frumos colindele, mă conving că și cîntecul nostru popular va dăinui peste vremi.

Ei bine, cîntecul popular este o pasiune a mea, pentru că eu mai fac și altceva. Totuși, faptul că am ajuns la *Tălăncuța* a fost o ocazie fericită de a-mi realiza visul din adolescență...

— Chiar credeți că mai putem vorbi astăzi despre folclor ca despre o comoară a strămoșilor noștri?

— Prin anii mișcării de eliberare națională, la Radio-Moldova a venit Gruia Stoia, un cunoscut folclorist român. Era pentru prima dată în Basarabia și, aflind că fac parte din *Tălăncuța*, m-a rugat să-i prezint folclorul nostru. Timp de trei zile, i-am făcut cunoștință cu ceea ce prezintă valoare în repertoriul interprétilor noștri. Gruia era o fire cam taciturnă, reținută în declarații, dar, la urmă, în fața întregului nostru colectiv, a spus: "Să știi că doamna Veta mi-a descoperit Basarabia. Eu eram sigur că nu mai aveți folclor pe aici...". La îndemnul lui, împreună cu Andrei Tamazlăcaru, am lansat emisiunea *Din comoara strămoșilor noștri*. O făceam în urma expedițiilor folclorice ale membrilor ansamblului *Tălăncuța*. Acea emisiune a durat vreo nouă ani.

Cei care au respectat cîntecul popular trăiesc cu el în continuare. Altă e că s-a propagat pînă acum ceea ce nu trebuie și oamenii se obișnuiesc cu cîntece făcute la comandă, autobiografice, nu-i mai interesează cîntecul popular adevărat. Am încercat să-i explicăm ascultătorului că mai există și altceva, dar el motivează că plătește și trebuie să-i respectăm cetera. Majoritatea cer cîntece auzite la piață. Din păcate, acesta e nivelul societății azi și de asta se folosesc din plin posturile de radio și de televiziune particulare. Deși se aruncă multe pietre în postul de radio național, el rămîne singurul care respectă o etică a culturii, care nu coboară ștacheta preferințelor la nivelul pieței.

— Adică, a început și prin părțile noastre o manelizare a culturii?

— Slavă Domnului că am fost feriți de mane! Manelele au pornit de la cîntecul țigănesc. Acum cîțiva ani, am mai moderat și niște nunți la care m-am convins că manelele n-au prins în Basarabia. Măcar de astă am scăpat. La noi se solicită un fel de aberații ce țin de viața personală, cu, bunăoară, "Am o soră ca o gheorghină și mereu o țin de mînă..." sau cu muzică usoară cît mai zgomotoasă, dar fără sens.

— În ultimul timp, sănătăți cunoscută și că autoare de cărți. Iată, pregătiți lansarea cărții despre *Tălăncuța*. Ce v-a făcut să vă apucăți de scris?

— Cînd răposatul meu soț, Simion Ghimpă, era, practic, imobilizat la pat, cu permisiunea lui, am scos totul din masa lui de scris. În doi ani, i-am editat un CD dublu cu cele mai bune cîntece făcute pe textele lui, și patru cărți, printre care romanul autobiografic *Viața pe muchie de cuțit*. Dar mai întîi a fost manuscrisul său cu versuri pentru copii.

Dar mult mai înainte, mă pomenisem întrebîndu-mă: dar cine ești tu, Veta, și ce ar trebui să mai fac? Gîndurile acestea mă duceau la frumoasele mele rude din Paicu. Bunicul, Ionică Negru, s-a prăpădit pe front. L-a luat sovieticii la 37 de ani, printre ultimii rezerviști mobilizați. A fost ucis cu vreo trei luni înainte de sfîrșitul războiului. Lumea spune că el cînta foarte frumos, o întrecea chiar și pe o soră a mamei, căci în satul nostru se cîntă mereu. Iar bunică mea, Illeana Negru, care a trăit 96 de ani, a fost în ale povestitului un fel de Ion Creangă. De câte ori mergeam acasă, îmi notam povestirile ei, că să memorizez de unde ne tragem. Totodată, un unchi al meu, Constantin Negru, care a fost director al școlii Pedagogice din Cahul, strîngea materiale despre istoricul satului nostru. Toată familia lor a fost deportată și durerea prin care a trecut, dar și dorul de satul natal l-a făcut să adune materiale despre Paicu. Atunci mi-a venit ideea unei cărți despre satul meu de baștină. Ei bine, e ușor să zice: vreau să fac o carte. Cînd am început să adun informații și să-i intervievez pe copiii foștilor deportați, a trebuit să merg pe la Cahul, la Brăila, Tîrgu-Mureș, pe la Romanesti, Orhei, la Arhiva Națională din Chișinău. Credeam că voi reuși în trei luni să completez manuscrisul, dar a fost nevoie de cinci ani, cu deplasări și în sudul Basarabiei. Am făcut-o din dragoste față de satul copilăriei mele. Am căutat fotografii de epocă, am adunat folclorul local, am alcătuit 18 arbori genealogici cu rubedeniile Paicului și astfel a apărut *Paicul, un sat din luna Prutului de jos*. Acolo am făcut lansarea și m-am străduit ca volumul să ajungă în fiecare familie din localitate.

— Aveți o fată și un băiat. Care e ultima bucurie din partea lor?

— Chiar că mi-au făcut o surpriză. Fiica mea e stabilită la București cu familia ei și m-a îmbogățit cu trei nepoței. Iar băiatul absolvește anul acesta masteratul la Politehnica din Iași.

Rubrică îngrijită de Ioan ALBU

POSTITOAREA DE TREI ANI

O maică povestea despre sine următoarele: "Familia noastră era cu adevărat creștină și ținea cu strictețe toate posturile. Când aveam trei ani, în Dumînica iertării mama mi-a spus: "De mîine începe prima săptămînă a Postului Mare. Pînă sămbătă să nu mai ceri lapte, iar sămbătă după împărtășanie îți vom da, dacă va binecuvînta părintele". Iar mie îmi plăcea foarte mult laptele și mi-am zis: totuna o să-l capăt.

În ziua următoare cer lapte, însă în zadar. Lacrimile și cererile mele nu sănătate luate în seamă. M-am supărat tare și m-am gîndit: "Atunci nu voi mai mîncă nimic". Prima zi n-am mîncat nimic. A doua zi foamea a biruit și am mîncat puțin. În aceeași zi m-am simțit rău și m-am îmbolnăvit. Mi s-a trezit conștiința: "Vrei să păcătuiesci, să bei lapte, iată Domnul te pedepsește și de boala vei muri". M-am speriat și am dat făgăduința: "Nu voi mai bea lapte tot postul, numai iartă-mă, te rog, Doamne, și nu mă lăsa să mor".

Din boală am ieșit repede. Sâmbătă m-am împărtășit. Acasă mi-au dat un pahar de lapte fierbințe: "Acum poți bea, părintele tău a permis". "N-am să beau", am răspuns. "Prostii", mi-a zis mama și m-a pus cu de-a sila să beau. Dar luînd o înghițitură de lapte, mi s-a părut atât de neplăcut, încât n-am mai putut bea și începui să plâng.

Mai mult nu m-au impus, iar eu mi-am ținut prima făgăduință – tot postul n-am băut lapte.
"În continuare toată viața cu ușurință am ținut toate posturile".

CALENDAR CREȘTIN-ORTODOX APRILIE

7 Duminica III din Post (a Sfintei Cruci). BUNA VESTIRE.

14 Duminica IV din Post. Cuv. Ioan Scăraru. Cuvioasa Maria Egipteanca. Cuv. Eftimie, Varsonofie.

21 Duminica V din Post. Cuv. Maria Egipteanca. Sf. Ap. Irodion, Ruf, Ermia; Sf. Irh. Nifont.

28 Duminica VI (a Florilor). INTRAREA DOMNULUI ÎN IERUSALIM. Sf. Ap. Aristarh, Pud, Trofim; Sf. Mc. Vasilisa. La masă se permite pește.

Rubrică susținută de Daniela CODREANU

GLAMOUR MOLDOVENESC

Revista glamour, fată glamour, blană glamour sunt expresii tot mai des întîlnite printre tineri. De curînd limba română a îmbrățișat un neologism pe cît de sugestiv, pe atît de controversat. Dictionarul îl definește: *farmec* (*prezență fermecătoare, romantică, sărmantă, magnetică*). La scotienii antici *glamour* era un desin-tec magic, prin care oamenii de rînd obțineau frumusețea eternă, tinerețea și nemurirea. Astăzi puțini dintre voi mai cred în povești cu zîne. Lăsînd gluma la o parte, originea cuvîntului *glamour* are într-adevăr rădăcini magice, fiindcă în textele păstrate din sec. al XVIII-lea îl găsim cu sensul de *vrăjitorie*. Apoi la scriitorul scoțian Sir Walter Scott îl întîlnim cu sensul de *farmec*. Pentru francezi ajunge să însemne *șarm*. Anume din Franța *glamour*-ul se răspindește în întreaga lume, de unde îl înhașă americanii, care trec pe plan secundar conceptele de *farmec* și *șarm*, în prim-plan plasînd *strălucirea, efectul și fastul*. Actrițele glamouroase de la Hollywood și revista americană *Glamour*, care apărea în anii '90 ai secolului al XIX-lea în 11 țări, devin pionieri în ce privește industria *glamour*-ului.

La noi, nu știu cum se face, însă "glamureala" mai mult e o parodie, fenomen-obsesie, nu întotdeauna de succes. Am denaturat esența acestui termen. Nu uităti: realitatea nu are nimic în comun cu ochelarii roz glamouri pe care țineteți neapărat să-i purtați. Printre fetele glamouroase au apărut și băieții glamouri. Psihologii afirmă că *glamour*-ul este o mască prin care unele persoane tind să-și ascundă complexele și imperfecțiunile.

Oare toate aceste probleme au la bază simțul competiției atât de caracteristic pentru moldoveni? Rețelele de socializare preferate de tineri, uite care sunt pîrghiile prin care ne creăm statutul virtual al moldoveanului. Fără pic de ironie, iată cum arată el: *Hai să ne glamurim oleacă!* – imaginea de bază, bineîntele, este cea mai glamour în concepția noastră. Plasîm, de obicei, fotografii care mai de care: cele de peste hotarele țării, căzați la hoteluri de cinci stele, la volanul sau în preajma unei mașini de lux, în cluburi de noapte sau locuri de agrement arhicunoscute. Așteptăm să luăm note înalte, de ce nu 5+? Nici nu ne stă bine dacă nu suntem mîndri și fuduli. Nici nu reușim bine să ajungem acasă de la vreo nuntă, cumetrije și, hop! apare fotografia filtrată prin photoshop cu ultima noastră ținută de sărbătoare pe facebook sau odnoklassniki... Rar de tot vei vedea aici poze pe fundalul casei părintești...

Ne-am creat un stereotip al personajului glamouros fără să înțelegem că acesta include originalitate, și nu așere ostentative de superioritate, de clasă. Glamurul nu trebuie să dicteze moda și comportamentul, situîndu-se la limita dintre strălucire și kitsch.

Illustrație: Alexandru DIMITROV

Belonagurile multicolore erau frumoase. Numai că ele reprezentau cel mai înșelător lucru de pe înțelesul opeii, iar bătrînului și plăcea să se uite cum le măncină țestoasele de mare uriaș. Testoasele le vedea, se apropiau de ele prin față, apoi înhideau ochii, ca să fie împlătoase complet, și le măncu cu tot cu filamente. Bătrînului și plăcea să se uite cum țestoasele măncină meduze și ii plăcea să le caice pe plajă, după cîte o furtună, ca să le audă cum pocnesc atunci cînd le strivea cu tăpile întărite ale picioarelor.

În plăceau țestoasele verzi și țestoasele de bagă, atât de elegante, de rapide și de prețioase, și avea un dispreț prietenos față de țestoasele de mare obișnuite, cu carapacea lor galbenă, animalele acelea immense și prostănace, care făceau dragoste într-un mod ciudat și măncau cu mare plăcere meduzele otrăvitoare, înțind ochii închiși. Nu simțea nici un fel de flor misericordie multă arii pe vase ce viață testoase fi părea rău de toate, chiar și de giganticele țestoase

pielicioase, care erau lungi și barca lui și cîntăreau o tonă. Majoritatea oamenilor n-au nici un pic de milă față de țestoase, pentru că nimăunei țestoase mai bate înălțate multe ore după ce făptura a fost tăiată și măcelărîtă. Dar bătrînul se gîndeal: "Sîi eu am o nimă din asta, iar mănilile și picioarele mele sunt la fel ca ale lor." Bătrînul nîncă ouă de țestoasă, ca să capete vlagă. În luna mai nîncă așa ceva tot timpul, ca să fie zdrauvân în septembrie și octombrie, cînd umbra să prindă pestii cu adevărat mari.

În plus, bătrînul mai bea în fiecare zi dintr-un butoi mare, tînut în coliba unde își lăsau sculele mulți dintră pescari, cîte o ceașcă de ulei din ficat de rechin. Uleiul era pus acolo pentru toti pescarii care vorbău să ia din el. Cei mai mulți nu-i suportau deloc gustul. Dar să te trezești la orelle la care se trezeau ei era la fel de rău, iar uleiul te apără foarte bine de orice râceală sau gripare și mai făcea bine și la vedere.

Bătrînul își înălță privirea și văzu că pasărea zbura iarbăși în cerc. — A dat de pește, spuse el cu voce tare.

Ernest HEMINGWAY

BĂTRÎNUL ȘI MAREA

*P*entru că a venit cîci de cele mai multe ori, îi spuse bătrînul. Dacă și Durocher ar fi continuat să vină cîci an după an, tacicătăru l-ar fi considerat pe el cel mai bun manager dintră tot.

— Acum, zău, cine-i mai bun ca manager, Luque sau Mike Gonzalez?

— Eu zic că-s egali.

— Iar cel mai bun pescar este tu.

— Nu. Situ altii mai buni.

— Quă va² comentă puștiul. Situ mulți pescari buni și ciîiva foarte buni. Dar nici unul că tiene.

— Multumesc. Mă umpli de bucurie. Sper să nu mă trezesc că apare un ditamai peștele, unul care să ne arate că ne-am înșelat.

— Dacă mai este atât de puternic precum ziceai, un asemenea pește nici nu există.

— Săr putea să nu fiu atât de puternic pe cît cred, spuse bătrînul. Dar situ multe șmecherii și sămăni plin de hotărîre.

— Acum ar trebui să te duci să te culci, că să fii odihnit mîne-dimineață. Duc eu lucrurile astăzi înapoi la Terasă.

— Atunci noapte bună. O să te trezesc mîne-dimineață.

— Tu ești ceasul meu despetător, zise puștiul.

— Vîrstă e ceasul meu despetător, ii răspunse bătrînul. De ce se trezesc bătrînii devreme? Ca să vîntul dinspre uscat, se scula din

Nu știu, spuse puștiul. Tot ce știu e că băiejii dorm buștean pînă firziu.

— Mi-aduc și eu amintă, comentă bătrînul. O să te trezesc la vreme. Nu-mi place să mă trezească el. E ca și cum i-aș fi inferior.

— Situ.

— Somin ușor, bătrîne.

— Puștiul plecă. Mîncaseră fără nici un fel de lampă pe masă, iar acum bătrînul își scoase pantalonii și se dusese spre pat pe întuneric. Își făcu pantalonii sul, ca să-i folosească drept pernă, și strcurăziarul în interiorul sulului. Se înveli apoi cu pătură și se întinsese pe rezul ziarelor vechi care acopereau arcurile patului.

În scurt timp adormi și visă la Africa aceea de pe vremea când era puști, la lungile plaje aurite și la plajele albe, atât de albe încit te usturau ochii de la ele, la culmile albe și la munții înalte și cafenii. De-acum își ducea viața pe coasta în fiecare noapte, iar în accea în fiecare noapte, și căpenea în hotărîre.

— Acum ar trebui să te duci să te culci, că să fii odihnit mîne-dimineață. Duc eu lucrurile astăzi înapoi la Terasă.

— Atunci noapte bună. O să te trezesc mîne-dimineață.

— Tu ești ceasul meu despetător, zise puștiul.

— Vîrstă e ceasul meu despetător, ii răspunse bătrînul. De ce se trezesc bătrînii devreme? Ca să vîntul dinspre uscat, se scula din

NOTE

¹ Mike (Miguel Angel) Gonzalez (1890-1977) și Adolfo Domingo de Guzman Luque (1890-1957) au fost printre primii jucători de baseball de origine cubaneză din liga întâi americană.

² Nici vorbă! (sp.)

³ Sarda sardă și Thunnus alalunga, specie de pește din mările calde.

⁴ Agrafă e un dispozitiv foarte rezistent confectionat din sărmă de otel, care permite atașarea unei strune otelită la fir. Vîrtejul agrafei asigură rotirea oricărui accesoriu atașat firăi și antrena și firul în rotație.

⁵ Numele spontiol al meduzelor otrăvitoare din specia *Physalia*. Apără uneori (rar) în limba română și sub numele de "fregata portugheză" sau "corabia portugheză", prin traducerea termenului englezesc *Portuguese man-o-war*.

Vă urmă. Începutul în nr. 2 a.c.

pat, se îmbrăcca și se ducea să-l trezească pe puști. Dar în seara astă miroslui vîntului dispre uscat veni foarte devreme, iar el își dădu seama încă din vis că era prea devreme și continuă să viseze cum vede piscurile albe ale Insulelor ridicindu-se din mare, după care viscă tot felul de porturi și rade din Insulele Canare.

De-acum nu mai visa nici furturni, nici femei, nici întâmplări extraordinare, nici pești imensi, nici lupte, nici concursuri de forță și nici soția lui. Nu mai visa decât locuri și lea plajă. Leia se jucau ca niște pisici tinere în omurg, iar el îi iubea tot așa cum îl iubea și pe puști. Pe puști nu-i visase niciodată. Se trezi așa, pur și simplu, se uită la lună prin cădrul ușii deschise, își înținse pantalonii și îi puse pe el. Urină lingă colibă și o luă la picior pe drum, ca să-l trezească pe puști. Tremura din pricina răcorii de dimineață. Dar știa că tremuratul osor-l încărțeașcă și că în curînd o să înceapă să dea la visile.

Ușa casei în care locuia puștiul era deschisă, așa că bătrînul o deschise și intră, călcând încetitor cu tălpile lui desculțe. Puștiul dormea pe un prică din prima încăpere, iar bătrînul îl văzu împede în lumenii muribunde, ce se strecura înăuntru. Îl prinse cu blîndețe de un picior și îl lăiu așa pînă cînd puștiul se trezi, se răsuci și se uită la el. Bătrînul dădu din cap oprobator, iar puștiul își luă pantalonii de pe scaunul de lingă pat și, stînd așezat pe prică, și-i trase pe el.

Bătrînul ieși pe ușă și puștiul venindupă el. Era adormit. Bătrînul îl cuprinse cu brațul pe după umeri și spuse:

— Îmi pare rău.

— Quê val, răspunse puștiul. Astă-i menirea bărbatilor.

O luară înapoi pe drum pînă la coliba bătrînului. În întuneric, cît era drumul de lung, se vedea

aceasta pătrunse din nou în apă, cu aripile strînsе pentru plonjion, apoi le desfăcu iar, brusc și inutil, cînd se lansa pe urmele peștelui zburător. Bătrînul reuși să vadă cu vela strînsă.

— Vrei o cafea? întrebă puștiul. Bărură cafea din niște cutii metalice de lapte condensat la un loc, pentru pescari ce se deschideau devreme.

— Cum ai dormit, bătrîne? întrebă puștiul.

Deja începea să se trezească, deși încă îi venea greu să se scutre de somn.

— Foarte bine, Manolin, zise bătrînul. Azi mă simt încrezător.

— Și eu, spuse puștiul. Acum stai să aduc sardalele tale și pe ale mele și momelile tale proaspete. El își aduce singur sculele. Nu vrea să lasă pe nimenei să-i care niciodată nimic.

— Sîntem diferenți, comentă bătrînul. Eu te las să-mi cari lucrurile de pe vremea când aveai cinci ani.

— Știi, spuse puștiul. Măntor imediat. Mai băca o cafea. Aici ni se dă pe datorie.

Puștiul ieși, călcând cu picioarele goale pe stîncile de coral, și se îndreptă spre ghetăria unde erau depozitate momelile. Bătrînul își bău cafeaua fără grabă. Știa că n-o să mai aibă parte de nimic

și să umărească pasărea neagră, cu aripi mari, care de-acum zbură jos, razant cu apa.

În timp ce se uita după pasăre, aceasta pătrunse din nou în apă, cu aripile strînsе pentru plonjion,

cînd se lansa pe urmele peștelui zburător. Bătrînul reuși să vadă cu ușoara văluire pe care o îscăseră doradele pe suprafață apei atunci cînd o pomiseră după peștele fulgar. Doradele despicau apa exact în locul unde peștele cădea înapoi, ajungeau, înținind cu toată viteză, să gîndi bătrînul. „Sînt răspîndite peste tot și peștele zburător nu are sănse prea mari. Pasărea nu are nici una. Peștele zburător e prea mare pentru ea, iar doradele înoată mult prea repede.”

Urmări culturile repetate ale pestelor zburător pe deasupra apei și înutilele mișcări ale păsării. „Bani- cul călă de dorade s-a îndepărtat de mine”, cugetă el. „S-au mișcat mult prea repede și-ou aijuns deja departe. Dar poate că o să reușesc să prind vreuna rătăciă și poate că și peștele meu mare e pe-acolo, cu ele. Pe undeva trebuie să fie și peștele meu.”

Norii de deasupra uscatului se ridică acum ca niște munți și coasta deveni doar o linie lungă și verde, cu niște dealuri gri-albăstrui în spatele ei. Apa se făcuse de un albastru întunecat, atîț de întunecat, încă porea aproape mov.

Cînd bătrînul se uită în jos, la ea, văzu în apa întunecată viermică roșiatică și planctonului și lumina ciudată pe care o îscă soarele

în apă. Se uită la undiile sale, că să-și dea seamă dacă sfornile stau întinse cum trebuie în apă, din cît putea el să observe, și se bucură că vede atîț de mult plankton, fiindcă cîstă însenmă și mult pește. Lumina bărbătăi desculț care își căru cătargete bărcilor.

Cînd ojuneră la coliba bătrînu-

lui, puștiul băgă înrăun cos colacii

de sforă, harponul și cangea, iar

bătrînul își puse pe umăr catarulg,

că și după cîia o să bem.

— Stai să punem sculele în bar-

cu vela strînsă.

— Vrei o cafea? întrebă puștiul.

Bărură cafea din niște cutii me-

talice de lapte condensat la un lo-

căl pentru pescari ce se deschideau

că să supraviețuiească peștele fu-

gar. Doradele despicau apa exact

pe sub peștele ce plană în aer și

ajungeau, înținind cu toată viteză,

înlocuind peștele cădea înapoi,

pe suprafață mării nu mai opăru

nimic, doar cîteva petice de alge

îngheli, arse de soare, și balonul

movului, bine conturat, gelatinos

și cu irizații multicolore al unei me-

duze otrăvitoare, ce plutea chiar

îngă bărcă. Meduza se răsturnă

pe o parte și se întoarse iar. Plutea

veselă, ca o minge, înțindu-și prin

apă, la un metru în urma ei, fila-

mentele lungi și ucigătoare.

— Aguă mală, spuse bătrînul.

Tîrfo!

Se lăsă ușor pește vîsle, se uită

de-acolo în cînd și văzu peștisorii

aceia de aceeași culoare ca și filă-

mentele ce pluteau după meduză,

pești care înținu printre ele, sub

umbra micuță lăsată de balonșul

creaturii în timp ce aluneca pe

apă. Pestisorii erau imuni la otava

meduzei. Nu însă și oamenii, iar

aruncî cînd vreunul din filamente

se prindea de sfora unei undiile

și rămînea acolo, mov și viscos, în

timp ce bătrînul se luptă să prindă

cîte un pește, pe mîni și pe palme

îi apărăciu iriții și râni că acelă

pe care le face iedera otrăvitoare

sau că tufă de soiul cîstă. Dar înțe-

păturile otrăvite venite de la aqua

mală se inflamau și te ardeau ca o

loviitor de bici.

Ilustrație: Adrian MORARU

11 /

14 /

rile undițelor drepte și la adâncimi-
le potrivite. De-acum se luminase
de-a binelea și în curind urma să
răsoră și soarele.

Socorele opădui pâld din mare,
iar bătrînul zări și celealte bârci,
împărăștiile de curent, care pluteau
în apă mai puțin adâncă și mult mai
aproape de țărm. Apoi soarele lu-
mină mai puternic și apă luciu tăios,
iar cînd discul lui se arăta complet,
întinderea netedă îi reflectă lumina
în ochii bătrînului, care îl usturără
cîțit de tare, încît omul vislî fără să
se mai uite la soare. Privea îm Jos,
în profunzimea apei, și urmărea
sfonile ce se lăsau drept în jos, în
adâncuri. Se pricopea să le tjindă mai
dreptă decât oricine altcineva, ast-
fel încît la fiecare nivel din bezna
currentului să existe cîte o momeală
exact în locul unde voia el, pentru
orice pește ce înota pe-acolo. Altii
își lăsau sfonile să plutească, duse
de curent, căsă că uneori abia dacă
cjungeau la vreo suată, o sută zecă
metri, măcar că pescarii își închipu-
icau că ar sta lă o sută optzeci.
"Dar eu le pun exact căsă cum
trebuie", se gîndî bătrînul. "Doar
că nu mai am noroc. Dar cine știe?
Poate că azi. Nici o zi nu seamănă
cu cealaltă. E mai bine să fiu no-
rocos. Numai că eu vineau mai de-
grabă să le pun cum trebuie. Că să
fiu pregătit atunci cînd dă norocul
peste tine." Soarele era acum cu
două ceasuri mai sus pe cer și nu-i
mai rănea ochii atât de tare cîtunci
cînd bătrînul privea înspre răsărit.
Deja nu mai zărea decât trei bârci,
dar și aceleia se vedea foarte de-
parte, undeva jos, spre țărm.

"De cînd mă știu, soarele de di-
mineață mi-a rănit ochii", se gîndi
el. "Sî totușî îmi sînt încă destul de
zdravieni. Cînd apune, pot să mă uit
direct la el fără să mi se întunecă
privirea. Astă cu toate că seara are
mai multă putere. Dar dimineață
rănește."

În clipă aceea observă o fregată
cu aripă mari și negre, care zbura
în ceruri pe cer, deasupra copului
său. Pasărea se lansa într-un picaj
rapid, coborînd vertiginos, cu ani-
pile strîns pe spate, după care în-
cepu să zboare iarăși în cercuri.
— A văzut ea ceva, zise bătrînul
cu voce tare. N-a venit doar aşa, că
să se uite.

Visli încet și fără săvârire spre
locul unde se rotea pasărea. Nu se
grăbea să își mențină sfonile undi-
telor dreptă și la aceeași adâncime.
Numai că se văzu prins usor de
current, căsă că, desigur pescuia cum
trebuie, o făcea plutind mai repede
decât ar fi făcut-o dacă n-ar fi incer-
cat să se folosească de pasăre.

Pasărea se îndără și mai sus pe
cer, după care se roti în continu-
are, cu cripile încremene. Apoi
se lansa brusc într-un plonjon și
bătrînul văzu un pesه zburător care
fughi din apă și pluti disperat peste
suprafață ei.

— Dorade, spuse tare bătrînul.
Dorade mari.

Trase visulele din apă și scoase
de la proră o undiță mică. Undiță
avea o agrafă cu virtej⁴, și un cîrlig
de mărimă mijlocie, în care bătrînul
pusese una din sardele. Îi dărua dru-
mul pește marginea bârcii și după
aceea legă sfoara de unul din inele-
le de la pupă. Mai puze momeală
într-o undiță, dar pe astă o lăsa
undevea la umbră, sub banca de la
proră. Începu să vislească din nou

Acum bătrînul visleac încetișor...

altceva toată ziua și că trebuie să se bucure de ea. Trecuse deja multă vreme de când i se urise să mai mărinse și nu-și lăua niciodată nimic pentru prinț. La prora bărcii avea o sticla cu apă și altceva nici că-i mai trebuia toată ziua.

Puștiul se întoarsee deja cu sardelie și cu cele două momeli, învelite într-o bucată de ziar. O porină amindoi pe cărarea spre barcă, simând sub tâlpă nișipul zgrunțuros. Ridică barca și o împinsere în apă.

— Noroc, bătrîne!

Fixă opacele vislelor în străpânzare și, aplăcindu-se cu toată grenața pe lopetile lăsată în apă, începu să vislească, ieșind din port pe intuneric. Alte bărci ieșeau pe mare de pe alte plaje. Bătrînul auzi plescătul și scîrțitul vislelor, chiar dacă nu mai izbuti să le vadă, căci luna coborîse în spatele dealurilor.

Uneori vineun ins din cîte o barcă spunea ceva. Dar cele mai multe bărci rămîneau tăcute. Se cuzea doar plescătul vislelor. După ce ieșiră din gura portului, bărcile se împrăștiau și fiecare o porni spre acea parte de ocean în care speră să găsească pește. Bătrînul știa că o să iasă mult în larg, așa că lăsă în urma lui miroșul uscatului și visli încainte, spre miroșul curat al oceanului de la prima oră a dimineții. Vîzru în apă fosforescentă algelor goiului în timp ce trecea vîslind peste acea parte din ocean pe care pescarii o numeau marele put, pentru că acolo începea brusc un abis de o mie patru sute de metri, unde din pricina vîrtejului făcut de curentul ce se izbea de

perejii abrupți de pe fundul oceanului, se strîngeau toate soiurile de pești. Aici, în gropile cele mai adînci se găseau colonii de creveti și pește pentru momedală, uneori chiar și grupuri de calmari, iar noaptea toate aceste făpturi se ridicau aproape de suprafață și toți peștii rătăcitorii se hrăneau cu ele. Cum stătea așa, în intuneric, bătrînul simțea că se apropiie dimineața în timp ce vislea, auzea sunetul tremurător al pestilor zburători, care fîșneau din apă, și fîșitul pe care îl scoateau perechile lor de aripi tepele ctunici cînd se avîntau prin aer în beznă. Peștii zburători îi erau foarte dragi, căci ei erau principaliii săi prieteni pe ocean. Îi părea rău de păsori, mai ales de miciile și delicatele rîndunici de mare negre, care zburau și căutau mereu și nu găseau aproape niciodată, și se gîndi că păsările au o viață mai grea decât avem noi, cu excepția păsărilor de pradă și a celor mari și puternice. De ce au fost făcute păsările atât de plăpînde și de delicate, așa cum sănătatea de baltă, cînd marea poate fi atât de crudă? Ea e blindă și atât de frumoasă... Dar marea poate fi și foarte crudă și se schimbă atât de iute, iar păsările astea care zboară, se cufundă și vinează, cu glasurile lor mici și triste, să intre pe lîngă ei și înște să redele oră.

“Am pescuit la puțurile cele adînci o săptămână întregă și n-am făcut nici o treabă”, se gîndi el. “Azi o să merg să pescuiesc în larg, acolo unde se adună bancurile de pălămidă și ton alb³, și poate că printre peștii ăi o să dau și peste unul mare.”

În mintea bătrînului marea fu se înțotdeacăna la mar, așa cum o numesc oamenii în spaniolă atunci cînd o iubesc. Uneori, ceice o iubesc spun lucruri urînte despre ea, dar vorbele lor sănătostile înțotdeacăna ca și cum ar fi adresate unei femei. Cîriva dintre pescarii mai tineri, cei

care foloseau geomanduri pe post de plute pentru undițele lor și aveau bărci cu motor, bărci cumpărate pe vremea cînd se puteau face bani frumos, cu ficatul de rechin, vorbeau despre ea că despre el mar, adică la masculin. Vorbeau despre ea că despre un concurrent sau de- spre un loc ori chiar că despre un dușman. Dar în mintea bătrînului ea fusese înțotdeacăna la feminin și însemnase ceva ce acordă sau refuză favoruri imense, iar dacă cauză că nu se putea abține. Luna o influențează tot așa cum influențează o femeie. Își zicea bătrînul.

Vislea ritmic și fără să facă nici un efort, deocraze reușea să-și mențină foarte bine viteza, iar suprafața oceanului era netedă, cu excepția unor vîrtejuri provocate ici și colo de curent. Bătrînul lăsa currentul să facă o treime din treabă și, cînd începu să se lumineze, văzu că ajunsese deja mai departe de locul unde sperase să fie la acea oră.

“Am pescuit la puțurile cele adînci o săptămână întregă și n-am făcut nici o treabă”, se gîndi el. “Azi o să merg să pescuiesc în larg, acolo unde se adună bancurile de pălămidă și ton alb³, și poate că printre peștii ăi o să dau și peste unul mare.”

Înaintul monnelii, care era legată înăuntru monnelii, care era legată și cusută zdravăn, iar toate părțile exteroare ale cîrligului – curba și virful – erau acoperite cu sardelle proaspete. Fiecare sardă era agățată bine, cîrligul traversindu-i amindoi ochii, astfel încît toate loialătățile proiectat înspre exterior. Din părțile de cîrlig pe care un pește mare ar fi putut să le simtă, nu era nici una care să nu aibă un mirodenenior și un gust bun.

Puștiul îi dăduse doi toni mici și proaspăți, doi toni albi, care atîmăca niște plumburi capătu celor două bătrînul pușește două soiuri de statuiri – unul albastru-argintiu și altul griu –, pești pe care îi mai folosise, dar erau încă în stare bună și aveau pe lîngă ei și niște sardelle superbe, ce le dădeau un gust și un aspect atrăgător. Fiecare sfordă avea grosimea unui creion mare și era legată de un bot de un verde apins, astfel încât orice se atingea sau smucea de momedală făcea bătui să se scufunde, iar fiecare undă avea două mosoare de cîte săptaze și ceva de metri de sfond.

Care pescuie fi legate rapid de cele latte mosoare de rezervă, așa că, dacă ar fi fost cazul, un pește putea să tîrască după el mai bine de cinci surte de metri de sfond.

Acum bătrînul stătea cu ochii ăpîntiți la cele patru beje ce pluteau dincolo de marginea bărcii și vislea încetisoară, ca să mențină sfo-

Rubrică susținută de Adrian DOLGHI, doctor în istorie

HISTORIA EST MAGISTRA VITAE

ETAPA a VI-a

1. Demonstrează relația de cauzalitate dintre sfîrșitul celui de-al Doilea Război Mondial și instaurarea regimurilor comuniste în Europa Centrală și de Est.

2. Apreciati rolul personalității lui Vasile Lupu.

3. Recunoașteți edificiul arhitectural din imagine.

Așteptăm răspunsurile timp de 20 de zile de la apariția revistei.

Răspunsurile corecte la etapa a III-a:

1. Orașul a continuat să fie, pe parcursul întregului Ev Mediu, factorul și beneficiarul principal al progresului, al evoluției social-economice, politice și culturale în ansamblu. Orașul medieval capătă un "rol de călăuză, de ferment, de motor", atât în ordinea economică, cât și în domeniul vieții mentale, inclusiv în manifestările ei intelectuale și artistice. Deși cadrul monastic rămâne în secolul al XI-lea și, într-o mai mică măsură, în secolul al XII-lea cel mai favorabil pentru dezvoltarea culturii și artei, în rezultatul creșterii economiei urbane, a producției și a necesității de cunoștințe în diverse domenii are loc un transfer cultural al primatului mănăstirilor asupra orașelor, în primul rând în două domenii: învățămîntul și arhitectura. În cursul secolului al XII-lea, școlile urbane trec hotărît încantea celor monastice. Noile centre școlare se emancipează prin recrutarea maghiștrilor și studentilor, prin programele și metodele lor. Scolastica este fiica orașelor. Ea domnește în instituțiile noi: în universități – adevărate corporații intelectuale ale maghiștrilor și studentilor. Studierea și predarea devin un meșteșug (*universitas* înseamnă *corporație*).

Dezvoltarea economică, perfecționarea meșteșugurilor, precum și necesitatea de edificii mai încăpătoare și luminoase au condiționat transformarea arhitecturii orașelor. Arta romanică, produs și expresie a avântului creștinătății după anul 1000, se transformă în cursul secolului al XII-lea. Arta gotică este o artă urbană, artă a catedralelor izbucnite năvalnic din corpul urban, pe care îl subliniază și îl domină. Catedrala adăpostește o populație urbană mai numeroasă, mai umană și mai realistă, care tinde spre libertate economică și politică, iar prin accesarea – și spre cea a creației culturale, care a dat naștere unui nou avânt spiritual: cel al renașterii.

2. Maria Cebotari – cintăreață de operă, soprano lirico-dramatică, actriță de film. Originară dintr-o familie de intelectuali. Studii la școală normală de fete "Florica Niță" și Capela Mitropolitană din Chișinău condusă de M. Berezovschi. În 1924-1929 a studiat la Conservatorul "Unirea" din Chișinău cu Maria Zlatov, Gavril Afanasiu și Anastasia Dicescu (canto). S-a perfecționat cu Oskar Daniel (canto) la școală Superioară de Muzică din Berlin (1929-1931).

A debutat cu mare succes la 15 aprilie 1931 pe scena operei din Drezda în rolul Mimi din opera *Boema* de G. Puccini. Între anii 1935-1946 este solistă a operelor din Berlin, iar între 1947-1949 a Operei din Viena. A susținut numeroase turnee în Anglia, Franța, Italia, Suedia, Danemarca, Belgia, Elveția. A interpretat circa 60 de roluri în opere, a cintat în spectacole de operetă, a interpretat roluri principale în filme: *Fata în alb* (1934), *Inimi tari* (1937), *Cîntec de leagăn* (1937), *Visul doamnei Butterfly* (1939), *Maria Malibran* (1943) și.c.a.

3. În imagine este prezentat Big Ben, cel mai mare ceas cu clopot și patru fețe, și al treilea turn cu ceas ca înălțime din lume. Ceasul a fost pus în funcțiune în ziua de 31 mai 1859. Big Ben (în traducere, *Marele Ben*) este poreclă marelui clopot al ceasului din turnul de nord al Palatului Westminster din Londra. Acest nume este utilizat atât în cazul clopotului, cât și al ceasului și chiar al turnului cu ceas.

Rezultatele etapei a III-a:

Cite 30 de puncte (15,10,5) au acumulat: Doina STÎNA, Gura Galbenei, Cimișlia; Silvia NACU, Văsieni, Ialoveni; Laurențiu CALANCEA, Liceul Orient, Chișinău; Cristina MOVILEANU, Silvia JIGANU, Natalia DOBOȘ, Gabriela VELESCO, Hîncești.

29 de puncte a acumulat: Silvia ISTRATI (15,9,5), Văsieni, Ialoveni.

Cite 28 de puncte (13,10,5) au acumulat: Natalia POCIUMBAN, Mihaela STICEA, Cobani, Glodeni; Veronica BUGA, Lozova, Strășeni; Marcela DAMIAN, Cristian TAGIŘS, Zina STOICA, Ana JUCOV-SCHI, Irina CĂLUGĂREAN, Anastasia ROTARU, Adriana BUDACA, Victoria BUNESCU, Hîncești.

27 de puncte a acumulat: Vlad GANUȘCEAC (12, 10,5), Edineț.

25 de puncte a acumulat: Gheorghe BÎNZARI (10,10,5), Hîncești.

20 de puncte a acumulat: Cristina VREMES (5,10,5), Lozova, Strășeni.

Dăm publicitatea doar numele participanților care au acumulat minimum 20 de puncte. La bilanțul general însă vom ține cont de punctajul tuturor participanților.

RUGĂCIUNE DE SEARĂ

Doamne, ziua s-a sfîrșit,/ Noaptea iarăși a venit,/ Peste zi ne-ai ajutat,/ De-am lucrat și-am învățat./ Ajută-ne, Doamne Sfinte,/ Și de-acum înainte./ Zi de zi să tot sporim,/ Oameni buni cu toți să fim. *Amin*

Otilia CAZIMIR

PENTRU TINE, PRIMĂVARĂ!

Siruri negre de cocoare,
Ploi călduțe și ușoare,
Fir de ghiocel plăpind,
Cîntec îngînat în gînd,
Sârbătoare,...
Zumzet viu prin zarzări. Oare
Cîntă florile la soare?
Că pe crengi de floare pline
Nu știi: flori sănt, ori albine?
Pentru cine?...
Pentru tine, primăvară,
Care-aduci belșug în țară,
Care vîi,
Peste cîmpii,
Cu bănuți de păpădii
Și cu cîntec de copii!

32000 DE ANI SUB PĂMÎNT

Oamenii de știință din Rusia au reușit să reducă la viață o plantă care a trăit acum 32000 de ani. Cercetătorii au găsit pe teritoriul Siberiei, la 38 de metri sub pămînt, o tulipină a speciei *Silene Stenophylla*, care, spre surprinderea lor, era intactă.

Planta a rezistat 32000 de ani, deoarece a fost protejată de permafrost (strat de sol înghețat permanent), fiind expusă unei temperaturi constante, de circa -7° C pe parcursul întregii perioade.

Oamenii de știință au luat planta, au cultivat-o din nou, iar aceasta a crescut. Succesul obținut de specialiștii ruși a convins și alți cercetători să credă că pot reduce la viață plante dispărute. "Ar fi vital pentru ecosistem dacă am reuși să reducem la viață unele dintre plantele cultivate acum mii de ani și dispărute între timp", a declarat botanista Elaine Solowey, de la Institutul pentru Studii de Mediu din Israel.

Jill Price, coordonator de educație religioasă la o sinagogă, își poate aminti, cu precizie, tot ce s-a petrecut în viața sa, zi de zi, timp de 22 de ani. Abilitatea ei a fost descoperită în anul 2000 și, de atunci, a fost testată de nenumărate ori, confirmîndu-se că niciodată nu dă greș atunci când i se cere să vorbească despre evenimente verificabile, petrecute în urmă cu 10-20 de ani, într-o anumită zi.

Marilu Henner, un actor cunoscut pentru rolul său din seria *Taxi*, este capabil să rîdă și să plîngă foarte ușor, fiindcă memoria îi permite să retrăiască, oricînd, episoade din viața sa, care să îl aducă, brusc, în starea de grație.

Expresia călcîiului lui Ahile, pe care o utilizează vorbitorii de limbă română, vine încă din miturile grecești. Ahile este un erou celebru din mitologia greacă. Potrivit legendei, maică-sa, zeița Thetis, pentru a-l face pe fiul ei nemuritor, l-ar fi cufundat în apele Styxului; numai călcîiul, de care îl ținuse, i-ar fi rămas vulnerabil. Și, într-adevăr, după multe fapte vitejești, Ahile a murit în războiul Troiei, străpuns de o săgeată tocmai în călcii.

Expresia se folosește pentru a arăta locul vulnerabil al unei persoane.

Victor HUGO

MIZERABILII

(fragment)

In vremea aceea, puteai întâlni adesea pe Boulevard du Temple un băiat de vreo unsprezece-doisprezece ani, care era adevărată întruchipare a strengarului. Purta pantaloni lungi, bărbătești, și bluză femeiască. Dar nici pantalonii nu-i avea de la taică-său și nici bluză de la maică-să. Niște oameni străini îl îmbrăcaseră, de milă, în aceste zdrunțe. Totuși, băiatul avea și tată și mamă. Taică-său însă nu-i purta de grija, iar maică-să nu-l iubea; astfel, pe drept cuvînt, putea fi socotit orfan.

Se simtea în largul lui numai pe stradă. Era un băiat palid și bolnăvicios, dar isteț, îndemînatic, zglobiu și tare glumeț. Nu stătea niciodată într-un loc; hoinărea pe străzi cîntînd, scormonea prin canale de scurgere, șterpelea pe ici, pe colo, cu haz și îndemînare, aşa cum fac pisicile sau vrăbiile, rîdea cînd i se spunea strengar și se mînia cînd i se spunea haimana. N-avea nici casă, nici masă, nici pe cineva care să-l iubească să-l mîngîie, dar lui nu-i păsa. Și cu toate că era atât de părăsit, uneori îi trecea prin minte: "Ia să mă duc s-o văd pe mama!". Pleca atunci din locurile cunoscute, cu piețe și bulevarde zgomotoase, cobora pe chei, trecea podurile și, în cele din urmă, ajungea în mahalalele oamenilor sărmani.

Acolo, într-o cocioabă nenorocită, trăia familia acestui băiat zglobiu. Găsea aici numai amărăciune, mizerie și, ceea ce era mai trist, nici măcar un zîmbet de bun sosit. Vatra era rece și reci erau inimile.

Cînd intra, îl întrebau: "De unde vii?". "De pe stradă!" răspundea el.

Cînd pleca, îl întrebau: "Unde te duci?". "Pe stradă", răspundea el. Iar maică-să îi striga din

urmă: "Și ce-mi cauți pe aici?". Copilul trăia lipsit de dragoste și de îngrijire, ca ierburile gălbejite care cresc prin pivniță. Nu suferea însă din această pricină, nu îvinuia pe nimeni. De altfel, nici nu știa cum ar trebui să ai cu adevărat un tată și o mamă...

Am uitat să vă spun că pe Boulevard du Temple acest strengar fusese poreclit Gavroche.

Ilustrații: Sergiu PUICĂ

MORALA

Jn acele vremuri îndepărtate în școală din satul nostru era o rușine dacă cineva dintre elevi nu cunoștea pe de rost cel puțin două-trei fabule de Donici. Nu era serbare la care să nu se recite ori să nu se însceneze ceva din creația acelui care a fost numit *cuib de înțelepciune* de către cel mai mare poet al neamului nostru din toate timpurile.

ROADĂ BOGATĂ

În pauză, în drum spre școală ori spre casă ne amuzam cu toții cu fabule. Fiecare dintre noi mai era botezat cu încă un nume inspirat din creația cunoscutului fabulist: greier, furnică, albină, broască, rac, știucă, bursuc, vulpe... Unii au purtat aceste porecle toată viața.

Cel mai mult ne plăcea morala fabulelor, pe care o cunoșteau și cei mai leneși elevi la învățătură. Adeseori ne reproșam sau răspundeam unul altuia cu fraze din opera îndrăgitului literat: *Ai cintat? Îmi pare bine./ Acum joacă dacă poți, Iar la vară fă ca mine; Are pufușor pe botișor; Dumnezeu să ne ferescă de judecata măgărească; Viața vegetală,/ Viața socială./ Totul atîrnă de la rădăcină...* Pentru noi morala lor era egală cu învățăminte pe care ni le dădeau zilnic părintii, profesorii, buneii.

La marginea localității noastre, dinspre Redi, se găsea o livadă bătrînă de mere a colhozului. Tot în această parte a satului locuia o familie numeroasă. Într-o zi capul căminului le-a spus celor șapte copii ai săi că e păcat să trăiesti sub coasta unor asemenea bunătățuri și la iarnă să duci dorul lor. Copiii l-au înțeles pe părinte dintr-un cuvînt și, cum se lăsa întunericul, harnicii băieți și fete se strecurau în faimoasa livadă. Cînd agricultorii au terminat de cules, bravii copii au reușit să umple jumătate de beci cu mere.

Pe la începutul lui decembrie, copiii i-au amintit tatălui de gustoasele fructe, iar unele dintre ele încep să se păteze. Tatăl, nefiind din fire un zgîrie-brînză, le-a întins o străchină și le-a zis să aleagă doar dintre acele care se strică. A două zi copiilor li se face din nou poftă de mere. Tatăl nu s-a lăsat mult rugat, dar i-a povățuit din nou să ia dintre acele care se strică. La Crăciun și la Sfîntul Vasile tată la fel le-a amintit că mai întîi trebuie să mânânce merele care au început să putrezească. Așa pînă în primăvară. Cu două săptămîni înainte de coptul cireșelor tatăl a coborât singur în beci și a adus ultima străchină cu mere pe jumătate stricate.

Morală...

LECTII DE CICLISM

Valerie VOLONTIR
Fotografii de autor

Rubrică susținută de Tamara PLĂMĂDEALĂ,
avocat parlamentar pentru protecția drepturilor copilului

ACTIVITATE EDUCATIVĂ

Ne-a fost înlocuită una dintre profesore. Aceasta a venit cu diverse schimbări, neînțînd cont de faptul că nu sîntem adaptati încă la noua modalitate și ei de a preda. Ne-a atenționat din start că, dacă nu vom învăța, vom avea de pătimit. Ba mai mult, ne-a spus că vom sustine un examen sub formă orală la acest obiect. Nefind obișnuiti cu astfel de evaluări, psihologic nu ne-am simtit bine. Are dreptul profesor să procedeze astfel?

Elena C.
Nisporenii

Dragă Elena,

Orice profesor care lucrează cu elevii trebuie să ia în calcul particularitățile psiho-fiziologice ale fiecărui copil și nu poate să-și impună propriile reguli ce vin în contradicție cu obiectivul major al școlii și interesele superioare ale copilului.

De asemenea, profesorii trebuie să respecte programă școlară, aprobată de Ministerul Educației pe care trebuie să o cunoască atât profesorii, cât și elevii.

E corect din punct de vedere juridic ca un elev din clasele superioare să facă ore cu elevii din clasele mai mici, chiar dacă profesorul de disciplina respectivă lipsește din instituție?

Ion. C
Făleşti

Dragă Ion,

În instituțiile de învățămînt se practică, cu ocazia diferitelor evenimente, predarea orelor de către elevii claselor mai mari colegilor mai mici. Este o activitate cu rol educativ, pentru ca elevii să conștientizeze cât de dificilă e munca profesorului, dar și pentru ca elevii să formeze deprinderi de a discuta în public și a însuși deprinderi de viață.

Am auzit că o elevă dintr-o localitate rurală din țara noastră a fost hărțuită sexual de un profesor, acesta promițîndu-i note mari la disciplina pe care o predă. Ce ne puteți spune despre asemenea fapte?

Rodica OUS, 16 ani
Chișinău

Dragă Rodica,

Din păcate, asemenea cazuri ajung tot mai des în vizorul avocatului parlamentar, și asta ne îngrijorează foarte mult. Unele cazuri se adeveresc, altele nu. Dacă ai auzit pe cineva că a fost hărțuit, poți să anunți cazul la Linia Verde "Telefonul Copilului" 080011116 sau la Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii "Amicul", tel.: 022 75 88 06.

Totodată, nu trebuie să neglijăm nici faptul că unele adolescente se îmbracă și au un comportament provocător sau insinuează diferite cazuri de hărțuire. Hărțuirea poate fi stabilită de către psiholog în urma unei evaluări psihologice a presupusei victime.

Nota redacției: Dacă aveți anumite întrebări ce ţin de drepturile voastre, scrieți-ne pe adresa revistei NOI.

Rubrică susținută de Ion ROBU

CITIUS, ALTIUS, FORTIUS!

*C*ontinuăm concursul cu răspunsurile la întrebările etapei a doua și clasamentul provizoriu. Surprinzător, numărul participanților s-a redus. Ne referim, în special, la reprezentanții Liceului din satul Corjova, Dubăsari. Oricum, asta nu înseamnă că lupta pentru trofeele anunțate a devenit mai puțin aprigă. Totul se va decide în ultima etapă.

ETAPA a V-a

1. Cît timp a rezistat recordul fotbalistului german Gerd Müller? Cine și cînd l-a doborât? (5 puncte)
2. Cîte victorii a obținut boxerul Veaceslav Gojan în actuala ediție World Boxing Series? (4 puncte)
3. Numiți două dintre cele mai remarcabile performanțe ale judocanului Sergiu Toma. Unde le-a stabilit? (3 puncte)

Așteptăm răspunsurile timp de 20 de zile de la apariția revistei.

Răspunsurile corecte la etapa a II-a:

1. Michael Phelps (22 de medalii cucerite, dintre care 18 de aur, 2 de argint și 2 de bronz).
2. Ion Luchianov. Medaliat cu bronz la Campionatul European de Atletism de la Barcelona (2010).
3. Radu Rebeja (74 de meciuri, 2 goluri marcate).

Rezultatele etapei a II-a:

Răspunsuri corecte (12 puncte) au expediat: Mihai AFANASII, Zimbreni, Ialoveni; Maria PORUBIN, Mihai TATARU, Rita ANDREEV, Tudor PORUBIN, Inga SIRBU, Elena PORUBIN, Holercani, Dubăsari; Vlad GANUȘCEAC, Edinet; Eugen COJOCARU, Cobani, Glodeni.

Urmează în top Lucia CHIRIȚĂ, Ignăței, Rezina, care a adunat 10 puncte.

Dăm publicitate doar numele participanților care au acumulat minimum 10 puncte. La bilanțul general însă vom ține cont de punctajul tuturor participanților.

abonament

Făclia

Săptămânal de informație, opinie și cultură pedagogică

• ACESTA VA FI CEL MAI APRECIAT GEST DIN PARTEA ELEVILOR CARE AR DORI SĂ-I FACĂ O SURPRIZĂ PLĂCUTĂ DIRIGINTELUI.

• „FĂCLIA” ESTE O PUBLICAȚIE PERIODICĂ DE INFORMAȚIE, OPINIE ȘI CULTURĂ PEDAGOGICĂ, PE CARE AR DORI SĂ-O AIBĂ PE MASĂ SA DE LUCRU FIECARE CADRU DIDACTIC.

O clasă de elevi, un diriginte - un abonament la “Făclia”!

ZDOB ȘI ZDUB

O trupă sărmantă care lasă urme adânci în istoria muzicală a Republicii Moldova, totodată, simțindu-se acasă pe orice scenă. Creativitatea și devotamentul lor au dus la formarea unei discografii interesante și le-a deschis calea spre cele mai bune scene ale Europei.

Începînd cu mijlocul anilor nouăzeci, Zdob și Zdub combină hardcore-ul și folclorul românesc într-un mod unic și elegant, oferind un show live spectaculos... dacă dorîți, numiți-i etno-rockeri. Cu ceva de hip-hop, drum and bass, jungle, punk... un crossover muzical original, unde se întîlnesc intensitatea urbană și spiritul rural.

Pentru a adăuga autenticitate sunetului său, Zdob și Zdub a înregistrat unele piese și a cîntat live cu interpreți de folclor, artiști ca Vasile Dinu (MC Vasile, din România), Surorile Osoianu (Moldova), Trio Erdenko (Rusia), bunica și bunicul de la Văleni (Tudor și Lidia Bejenaru) și.a. Au concertat în peste douăzeci de țări europene. De-a lungul anilor a cîntat în deschidere la formații cu renume mondial, precum: Red Hot Chili Peppers, Emir Kusturica & No Smoking Orchestra, Bio-hazard, Rollins Band, Rage Against The Machine, Soulfly, The Garbage, Fun Lovin' Criminals și.a.

Muzica formației a fost apreciată în cadrul mai multor concursuri (de exemplu, Eurovision 2005, 2011,

unde, Zdob și Zdub s-au plasat pe locuri de frunte) și de diverse televiziuni, printre care și MTV Europe, reviste și posturi de radio – toate contribuind la colecția lor de premii.

Octombrie 2010 vine cu un album în limba rusă, numit *Belo Vino/ Krasnoe Vino*. Pe parcursul unei perioade îndelungate, cu ocazii diferite au fost înregistrate piese care, la fel, din varii motive, nu au fost lansate, acestea au fost aduse sub o copertă.

Zdob și Zdub au apărut într-o lumină nouă prin ultimul lor album *Basta Mafia!* (2012). E rezultatul muncii lor asiduie și al exploatarii unor noi dimensiuni creative ale formației și producătorului Marc Elsner și a unui material nou, în limba engleză și română.

Membrii formației: Roman Iagupov – voce, în formație din 1994 pînă în prezent; Mihai Gîncu – bass chitară, 1994 – prezent; Svetoslav Staruș – chitară, 1996 – 2004, începutul 2010 – prezent; Andrei Cebotari – tobe, 2000 – 2003, începutul 2010 – prezent; Valeriu Mazilu – trompetă, cimpoi, 2001 – prezent; Victor Dandea – trombon și instrumente populare, 2001 – prezent.

Ana BRADU

LIONEL MESSI

Victorii după victorii. Și nu doar pe terenul de fotbal, ci și pe arena bunului-simț și a modestiei într-o lume sufocată de ifosele vedetelor. Lionel Andrés Messi (24 iunie 1987) reinventează fotbalul-spectacol într-un moment în care acest lucru pare imposibil. Atacantul argentinian joacă pentru FC Barcelona și în echipa națională de fotbal a Argentinei. Puricele (are înălțimea de 1,69 metri!) a cîștiagat în anul 2012 și pe oară consecutiv *Balonul de Aur*, depășindu-l pe coechiperul său de la FC Barcelona Andres Iniesta și pe portughezul Cristiano Ronaldo, atacantul lui Real Madrid. La doar 25 de ani stabilește un nou record, după ce a înscris 91 de goluri în 2012, dobândind recordul de 85 de goluri realizat în 1972 de legendarul fotbalist german Gerd Müller. Messi e singurul fotbalist din lume care obține trofeul de patru ori, devansîndu-i astfel pe olandezii Johan Cruyff (1971, 1973, 1974) și Marco Van Basten (1988, 1989, 1992), precum și pe francezul Michel Platini (1983, 1984, 1995), actualul președinte al UEFA. Vizibil emoționat, declară: "Împart premiul cu toți colegii de la Barça... Puține lucruri se compară cu obținerea unui titlu alături de echipa ta".

Povestea piticului începe pe străzile din Rosario, Argentina. Prima dată la fotbal a fost adus de bunica Celia, apoi tatăl său s-a ocupat de primii săi pași. În 1995 ajunge la cea mai bună echipă din Rosario, *Newell's Old Boys*. Calificîndu-se în finala unui turneu de juniori, jucătorii aspirau la premiul pus în joc: o bicicletă! Dar ghinion, în ziua meciului se întîmplă că Leo să rămînă blocat în casă.

Meciul începe fără el, ...echipa este condusă cu 1-0 la pauză. Sparge un geam în cele din urmă, ajunge și răstoarnă scorul în a doua repriză, la 3-1 pentru *Newell's*. Cîteva zile mai tîrziu, un puști de 1,20 metri se plimbă cu noua sa bicicletă, iar în spate, legată strîns de portbagajul mic, stătea prima minge dintr-o colecție de invidiat.

În anul 2000 se mută cu familia în Spania, fiind diagnosticat la zece ani cu probleme grave ce țin de hormonul de creștere. Carles Rexach, legenda Barcelonei, îl primește alături de alti puști la o probă. Cu lacrimi în ochi, piciu Messi nu mai speră să fie introdus pe teren. Rexach își dă seama că uitase de el și-l introduce cu cîteva minute înainte de finalul meciului. Cîteva preluări, un dribbling scurt, și o pasă lungă spre un coechipier... atît a fost suficient pentru agerul antrenor: "Puștiul ăsta semnează de urgență cu noi!". Clubul acceptă să susțină tratamentul costisitor pentru Leo.

Crește sub toate aspectele la celebra academie de fotbal a Barcelonei! La 17 ani joacă alături de fotbalisti de renume, ca Ronaldinho, Deco sau Henry. Antrenorul FC Barcelona, Josep Guardiola, intuind că are în mînă un jucător epocal, centrează filosofia de joc a echipei pe personalitatea lui Messi. Într-un an calendaristic, 2010-2011, Messi marchează 60 de goluri. Este comparat cu Diego Maradona grăție stilului său de joc, iar Maradona îl declară succesorul său.

Daniela COJOCARU

HIPATIA – PERLA SCLIPITOARE A ANTICHIITĂII

O, Alexandria! Orașul de odinioară al muzeelor și al cărților, capitala înțelepciunii, a filozofiei și a științelor. Anume astfel te-a zămislit marele Alexandru Macedon – oază a talentului și virtuții umane întru perpetuarea civilizației. Aici se intersectau odată căile Orientului și Occidentului. Toate cunoștințele civilizației europene și orientale, în cărți scrise și suluri de piele sau papiro, erau adunate cu grijă în renumita Bibliotecă din Alexandria, unde studioșii aveau acces la o comoară inestimabilă, ce număra între 400 și 700 de mii de denumiri! Unde, dacă nu în Alexandria, era cazul să se nască acea care avea să devină "un far al înțelepciunii" al antichității? Spre deosebire de renumitul far minune de 120 m înălțime, care lumina pînă la 60 km, cel al "înțelepciunii" își extindea lumina mult peste hotarele imperiului, dar și peste milenii.

Nu se cunoaște cu exactitate anul nașterii Hipatiei (*Hypatia*), dar se presupune că ar fi între 355 și 370 d.Hr. Nu a avut parte de grija mamei, care a murit în timpul nașterii. Așa că a crescut cu tata Teon, cunoscut învățat din Alexandria, matematician, astronom și filozof, mai tîrziu și conducătorul școlii-universități din oraș, pe atunci cea mai faimoasă din lume. În familie micuță Hipatia a primit o educație și instruire aleasă, avînd acces la biblioteca personală a tatăi și la cea din Mouseion. Tatăl ei o îndruma să țină mintea deschisă și să gîndească mereu, chiar și greșit.

Crestea o domniță iscoditoare, meditativă, de o rară frumusețe, cu ochi senini și visători. Deja la 16 ani își avea auditoriul său, curios să afle ce este astronomia, aritmetică și geometria, să asculte pasaje filozofice despre dezvoltarea omenirii. Cu timpul influența Hipatiei asupra orășenilor creștea. Tatăl ei realiza analize profunde ale operelor lui Euclid și Ptolemeu, ale altor gînditori, iar Hipatia pătrundea în esența acestor lucrări pentru a le înțelege mesajul și a-l dezvolta în continuare. Cu entuziasm a plecat într-o lungă călătorie la Atena pentru a lua cunoștință de școala matematicienilor, condusă de Plutarh cel Tânăr.

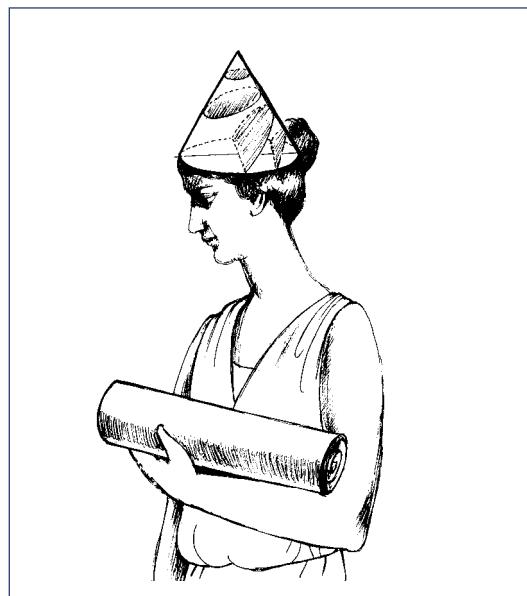
După revenire, autoritatea sa a atins astfel de culmi, încît, pentru a o asculta, lumea venea de peste mări și tări. Deșteaptă ca Atena, frumoasă ca Afrodita, grăioasă ca Hera – trei zeițe grecești își găsiseră întruchipare în Hipatia. Refuzând să adere la vreo religie, inclusiv la cea creștină, care se răspîndea în Egipt, pentru a nu se molipsi de dogme, ea trezi invidia și ura unora.

Cu toate acestea, printre elevii săi erau reprezentanți ai tuturor religiilor înțilnite în partea locului și cu toții găsea limbaj comun. Unul dintre elevii săi, devenit mai tîrziu episcop creștin – Sinesius, după ce a frecventat și școala filozofică din Atena, scria că "Hipatia este cel mai genial filozof". Cunoștințele profunde ale Hipatiei în astronomie și matematică i-au permis să perfectioneze *astrolabul* – un "computer" al timpurilor pentru calcularea pozițiilor stelelor și a orei, foarte util îndeosebi pentru marinari. Ea a construit și o hartă plană, pliantă, a boltei cerești. Se consideră că ea a inventat *hidroscopul* – un aparat pentru distilarea apei și a altor lichide, și *areometrul* – pentru determinarea densității lor. El i se atribuie și inventarea nivelului cu bulă de aer, simplu și eficient, larg utilizat de construcțorii contemporani. Hipatia a analizat complex figurile, obținute la intersecția unui plan cu un con – cercul, elipsa, parabola, hiperbola. Multe secole aceste cunoștințe nu au fost solicitate, aproape fiind uitate. Mult mai tîrziu, începînd cu sec. XVI, acest subiect a intrat în vizorul marilor matematicieni ai timpului – Descartes, Leibniz, Newton. Rezultatele studiilor lor au permis să fie calculate orbitele astrelor cerești, iar mai apoi și ale rachetelor cosmice.

După tatăl ei, Hipatia a preluat catedra de filozofie la școala din Alexandria. Popularitatea sa era într-atât de mare, încît și prefectul urbei, Oreste, venea să se sfătuie cu ea în cele mai diverse probleme. Chiril, episcopul orașului, care pretindea o autoritate absolută, atât în cele creștinești, cât și în cele sociale, era deranjat de o astfel de situație, instigind la ură față de Hipatia în rîndul slujitorilor bisericești și ale enoriașilor. Unul dintre ei spunea că "ea își hipnotizează elevii și se dedică studiilor astrale satanice". Notorietatea Hipatiei nu mai putea fi tolerată de dictatura religioasă, astfel că sub pretextul combaterii cultului pagân poli-

teist fanaticii creștini din nou au distrus templele, au ars bibliotecile, iar pe Hipatia – prima matematiciană și filozof al antichității, într-o zi din postul mare, în martie 415, au ucis-o cu cruzime. Hipatia însă nu a fost uitată, ea regăsindu-se în picturi celebre, în romane, în filmul "Agora". Numele ei îl poartă un crater de pe Lună și un asteroid. Secolele scurse doar au confirmat marea putere a rațiunii și genialitatea Hipatiei.

Jurie SCUTARU, doctor în științe

Ilustrație: Violeta ZABULICĂ

Rubrică susținută de Valérie VOLONTIR

URME ȘI PETALE

Rubrică susținută de Liuba AGAPI

PARADOXURI NEPARADOXALE

Nu știu la ce te-ai gîndit cînd ai citit titlul, dar eu l-am găsit drept cel mai potrivit pentru a defini "marajele" surprizătoare dintre unele vorbe aparent nepotrivite, dar care concentreză atât adevăr și farmec al exprimării tocmai pentru că sănătatea împreună!

Nu-i aşa că paradoxurile din următoarele proverbe se transformă în judecăți cît se poate de logice imediat ce le descifrezi sensurile: *scump la tărîțe și ieftin la mălai; zece deștepti nu pot să dezlege ce a legat un prost; unde dai și unde crapă; buturuga mică răstoarnă carul mare; rîde cioara de cioroi că sănătatea amîndoi?*

provocări vesel

Dacă m-ati întreba cine-s mai creativi, mai ingenioși, cu simțul umorului mai ascuțit: fetele sau băieții? Judecând după răspunsurile care au venit la redacție, voi răspunde că fetele detin înțelepciunea la acest capitol, dar, probabil, data viitoare băieții îmi demonstrează contrariul.

A răspuns provocărilor din decembrie **Vasilisa CIOBANU**, elevă în clasa a IX-a, Pruteni, Făleşti, care ne sugerează să completăm *Dicționarul explicativ vesel* cu următoarele definiții:

Profesor – persoană aflată în căutarea unei profesii; **Tencuitor** – persoană care aranjează obiectele în teancuri; **Mercenar** – persoană care vinde mere; **Cardiolog** – persoană care se ocupă de cardurile bancare; **Vizitu** – persoană aflată în vizită; **Apicultor** – persoană care furnizează apă; **Viticultor** – persoană care crește vite; **Redactor** – persoană care se ocupă de reduceri; **Stomatolog** – medic care tratează bolile de stomac.

La capitolul felicitări spirituale, **Lia IONEL** din Călărași ne-a trimis un mesaj cu "accente ecologice" pe care l-a compus pentru a-și felicită profesoara de biologie cu ocazia zilei de naștere: "În noul an din viață, destinul să vă creeze un mediu cînt mai favorabil pentru a vă păstra ecologia sufletului departe de poluarea emoțiilor sau a gîndurilor nepotrivite. La vînătoarea norocului și a împlinirii visurilor să vă puteți lăuda cu cele mai de preț trofee, iar încălzirea globală să se facă simțită doar în zîmbetele de pe chipul dumneavoastră, în cuvintele și în atitudinea celor ce vă înconjoară".

Mizind din nou pe ingeniozitatea ta, pentru data viitoare te invit să reformulezi, să parafrazezi proverbe cunoscute, transformîndu-le în unele amuzante (cîteva exemple: *dacă ai carte, o duci la anticar; cine sapă groapa altuia se cunoaște după hîrleț; cine rîde la urmă e vesel* etc.).

Meditează și asupra următoarelor întrebări, chiar dacă unii zic că situațiile ar fi din categoria paradoxurilor indescifrabile:

1. Într-un sat există un singur frizer, iar bărbății satului se împart în două categorii: cei care se rad

încearcă să descoperi și logica paradoxurilor din poezii: "Tăcerile sănătatea sunt pline de cuvinte", "M-am obișnuit cu răul sănătății, că-mi face și un pic de bine", "Îți scriu poezia, cînd poezia pe tine te scrică", "Dor îmi e de tine chiar cînd ești alături" (N. Dabija); "Trăim mari și asfințit tot mici", "De ce și-ataunci cînd pierd cîștig" (L. Damian).

Te invitat și pe tine să te gîndești la alte paradoxuri ale vremurilor noastre, pe care să ni le trimiți la redacție. Scrie-ne care crezi că sănătatea și paradoxurile amuzante ale vieții elevului de astăzi!

FĂRĂ CUVINTE
Ilustrație: Valeriu CURTU

singuri întotdeauna și cei care se rad întotdeauna la frizer. Din ce categorie face parte frizerul sănătății?

2. Un cretan spune că toți cretanii sănătatea și minciuni. Spune el adevărul sau minte?

Nu uita, pe cei mai isteți și zîmbăreti îi așteaptă cadouri de preț în septembrie curent!!!

TINERII DE AZI

În secolul acesta
Tinerii nu-nvață.
Ei vor o altă viață –
Școala să nu fie,
Discotecii – o mie,
Fetele se văd modele
Ca să pozeze doar ele
Cu fustițe scurte
Și brățări mai multe,
Iar băieții vor să-câștigă
Cavaleri de onoare
Și campioni cu nume mare.

Elena MĂRGINEANU, cl. a VIII-a
Cocieri, Dubăsari

TENTAȚII DE PRIMĂVARĂ

*N*u veți avea niciodată o doară sănă ca să faceți o primă impresie bună, spunea Coco Chanel. Iar primăvara mai mult ca niciodată toti își doresc să arate bine. Aplicațiile au un loc aparte în tendințele primăverii 2013. Sunt finuțe și îți conferă un aer elegant și surprinzător. De la flori mari aplicate pe topuri, pîna la paieți și mărgele, primăvara aceasta ai de unde alege ceva care să te caracterizeze și să te scoată din anonimat.

Imprimeurile florale sunt elegante și rafinate. Ele s-au purtat destul de mult în ultimele sezoane, însă primăvara aceasta vine cu o schimbare. Clasicele imprimeuri florale sunt înlocuite cu florile false, adică imprimeurile sugerează vag ideea de floare.

Materialele lucioase sunt și ele în tendințe, dar sunt atât de pretențioase, încît trebuie să le porti cu multă grijă. Dar fiind faptul că sunt opulente și atrag atenția suficient de mult, este indicat să nu-ți încarci ținuta cu alte elemente mari

sau cu elemente care ar putea intra în concurență cu materialul. Poți opta pentru un top lucios și o fustă mată sau o rochiță lucioasă într-o nuanță plăcută.

Eternul feminin japonez, geisha, a influențat o mulțime de designeri

pentru sezonul primăvară 2013. De la kimono-uri, centuri satinate și mîneci largi, pîna la materiale cu imprimeuri mari și culori puternice, în acest sezon vom avea de toate. Imprimeurile grafice se adresează fetelor încrezătoare. Alături de culorile vibrante, imprimeurile grafice ocupă o poziție fruntașă în topul tendințelor. Acest tip de imprimeuri s-a purtat și în sezonul primăvară-vară 2012, astfel că dacă ai piese vestimentare care se încadrează bine, poartă-le și anul acesta.

Stilul minimalist va fi și el în tendințe primăvara aceasta. El se adresează doamnișoarelor care își doresc să aibă un look elegant și simplu, dar în același timp îndrăzneț și modern. Albul, bejul, cremul, cafeniul deschis, lavanda, albastrul ciel și negrul sunt principalele nuanțe ale stilului minimalist.

Dungile revin în prim-plan în sezonul primăvară 2013. Dacă ai o siluetă zveltă, dungile se pot transforma în cele mai bune prietene ale tale. Însă, dacă ai cîteva kilograme în plus, trebuie să fii atentă la dungile pe care le alegi. Cele orizontale au tendința de a lăti, în timp ce dungile verticale clungesc corpul și îl fac să pară mai subțire.

Chiar dacă nu arată la fel de mult ca și fetele, și băieții sunt preocupați de modă. Le spunem că se poartă albul, mai exact costumul alb, pantaloni și vestă, sacou alb sau cămașă albă. Se poartă griul, maroul, turcoazul în nuanțe așezate. Un detaliu nelipsit este un fular sau o eșarfă verde smarald sau verde mentă.

SUB PRESIUNEA TIMPULUI

Mihaela CURMEI, elevă la liceul *Orizont* din Chișinău. Are în palmares trei medalii și o mențiune: IMO 2012 (International Mathematical Olympiad) Mar del Plata, Argentina – mențiune de onoare; IMAC 2011 (International Mathematical Archimedes Contest) România – medalie de aur; JSO 2010 (International Junior Science (fizică, chimie, biologie) Olympiad) Abuja, Nigeria – medalie de bronz, JBMO 2010 (Junior Balkan Mathematical Olympiad) România – medalie de bronz.

— **D**e unde a pornit dragostea ta pentru cifre?

— În casa noastră dulapurile au fost pline cu cărți de matematică, mama fiind profesoară și predând această disciplină. Am început să răsfoiesc ce găseam pe rafturi, apoi mama mi-a ghidat primii pași, cultivându-mi dragostea pentru această materie.

— **Matematicienii au emoții ca toată lumea sau sunt mai calculați?**

— Mulți au păreri preconcepute că matematicienii ar fi ceva mai "stranii". Personal sunt o fire destul de emoțivă. Cunosc mulți oameni care nu au nimic de a face cu științele exacte, însă sunt cu mult mai calculați. Cred că această trăsătură este determinată de alți factori.

— **Ai vreo metodă de autostimulare?**

— Cel mai bun stimulent e presiunea timpului. M-am convins că, atunci când am multe activități, reușesc mai multe decât atunci când sunt mai liberă. Ca să-mi ating scopurile, de multe ori fac mici pacte cu mine însuși, îmi promit mici cadouri dacă reușesc să ating cele propuse și mici pedepse în caz că planurile nu-mi reușesc (renunț la serialurile preferate, nu măninc nimic dulce o zi, nu stau pe fb etc.). Această tehnică nu doar mă motivează, ci mă face să fiu obiectivă față de propria-mi persoană.

— **În agenda ta se regăsesc note de doi?**

— Nu, pentru că deja de vreo opt ani nu mai am agenda, oricum, nu am note de doi, mă descurc bine la toate materiile școlare.

— **Îți amintești la ce vîrstă ai început a număra?**

— De mică aveam o memorie foarte bună, și m-am dezvoltat precoce, începînd să vorbi și să citi de la o vîrstă fragedă, însă nu am reținut momentul când am început a număra.

— **Îți dorești o bursă de studii la Universitatea Harvard sau la o altă instituție cu renume?**

— Foarte mult. Absolvirea unei asemenea instituții nu este doar un moft pentru mine, fiindcă momentan în țară nu sunt destule resurse pentru dezvoltare în domeniile care mă pasionează, pe cînd în Statele Unite se oferă mult mai multe oportunități. Mă văd în viitor întoarsă acasă, însă pînă atunci îmi concentrez eforturile pentru a fi admisă la o universitate de top.

— **Cum ti s-au părut concurenții din alte țări?**

— Cel mai bun lucru pe care poți să-l obții de la o olimpiadă este socializarea cu toți concurenții.

— **Pentru a avea succes, de ce este nevoie?**

— Cel mai important este să ieși din zona ta de confort. Nu poți ajunge cineva așezat comod în fotoliu, e nevoie de muncă sistematică.

Pentru NOI – Iuliana ȘCHIRCA

Rubrică susținută de Elena LEAH

MOLLIS DAVIA. Victor Teleucă. Chișinău: *Universul*, 2012, 72 p.

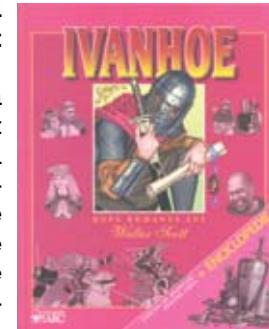
Titlul cărții (și al poemului) este explicat chiar de autor: "... Numele latinesc al unei părți din Dacia de pînă la Traian, ce înseamnă *Dacia Moale*, cu climă dulce, plăcută" (p. 7). În concepția poetului, Moldova a "răsărit" din cercul semantic Mollis Davia: *Tu de-aici îți crești puterea, / păstorind singurătăți, / îți-ai făcut din munți cetăți, / ca să-ți aperi limba, vrerea* (p. 76). *Mollis Davia* este un poem inspirat al devenirii și nesfîrșirii moldovenilor ca parte inalienabilă a aceluia TOT, care este poporul român.

LĂTRÎND LA LUNĂ. Aureliu Busuoc. Ed. a 2-a. Chișinău: *Cartier*, 2012, 176 p.

Alcătuită din cincisprezece capituloare, carteau descrie viața cu toate suisurile și coborîsurile ei. Viața unui cîine. E surprinzător, nu? Personajul principal, cel care ni se confezează este un cîine din speța șoricarilor, un cîine gînditor – Enrique. Făcînd parte dintr-o familie de inteligenți, cîinele este și el unul inteligent. Începînd cu copilăria, tineretă, subiectul cărții cuprinde o întreagă filozofie a existenței unui necuvîntător: "Mă consideram stăpînul casei și mă simțeam dator nu numai să o întorc cu fundul în sus, ci și apăr de cele rele. Mi se treceau cu vederea multe, multe mi se iertau, educația care mi se dădea nu făcea parte din sistemul spartan, era mai degrabă o problemă lăsată pe seama mea" (p. 16). Romanul deschide spații largi de meditație pentru fiecare cititor: e binevenit pentru toate vîrstele, dar în primul rînd e menit să-i sensibilizeze pe cei care se numesc oameni.

IVANHOE. După romanul lui Walter Scott. Traducere de Luana Schidu. Chișinău: *Arc*, 2011, 112 p.

Marele secret al cărților din colecția *Lanterna magica* constă în faptul că fiecare capitol din opera clasică este însoțită de rubrica "Encyclopaedia", în care anumite momente din textul de bază sunt comentate din punct de vedere științific. Explicațiile istorico-științifice sunt însoțite de desene. În romanul lui Walter Scott premiul cavalerului Ivanhoe pentru victoria reprezentată în turnir este cununa pe care trebuia să î-o pună Lady Rowena" (p. 51). Cei care veți citi această carte veți deveni imediat nu numai simpli cititori, dar și participanți nemijlocit la înțimplările descrise – ilustrațiile schimbîndu-se caleidoscopic, în ritmul rapid al cadrelor cinematografice.

BOALA TINEREȚII

Acum jumătate de an o bună cunoscută de a mea a fost operată de apendicită — boala de care în copilărie îmi era frică cel mai mult. Mă punea în gardă orice durere în abdomen, motivând că ar putea fi un prim simptom de apendicită.

În termeni medicali, apendicită reprezintă inflamarea apendicelui — o excrescență în formă de săculeț, atașată intestinului gros. Cauzele apendicitei sunt multiple, fie că la mijloc sunt tulburările digestive, amigdalitele frecvente sau infecțiile intestinale. Deși apare și la persoanele în etate, aceasta se întâlnește cel mai des în rândurile celor cu vîrstă cuprinsă între 10 și 30 de ani. Nu în zadar i se mai spune "boala tinereții". Apendicită reprezintă o urgență medicală. Ne tratată la timp, aceasta provoacă complicații, cum ar fi perforarea apendicelui și răspândirea infecției în abdomen. Iată de ce fiecare trebuie să-i cunoască semnele și în cazul în care are vreo suspiciune, să se adreseze imediat la medic.

Cu siguranță, te întrebai cum ai putea să-ți dai seama dacă ai făcut o apendicită. Ca orice boală, apendicită debutează cu durere. În cazul ei durerea poate fi simțită mai întâi în coșul pieptului, ca mai apoi, după 4-6 ore, să se localizeze în partea dreaptă a abdomenului. Acest simptom este însoțit de grecă, vărsături, pierderea apetitului, febră nu foarte ridicată, abdomen tare la palpare. Apendicită nu o poți trata de sine stătător acasă, iar administrarea analgezicelor și aplicarea compreselor reci pentru calmarea durerii este interzisă. Unica soluție este intervenția chirurgicală. Operația este simplă și scurtă, constând în îndepărțarea apendicelui inflamat. Cu cât se intervine mai rapid, cu atât recuperarea post-operatorie este mai ușoară.

Din păcate, apendicită nu poate fi prevenită. Totuși, o alimentație sănătoasă, bazată pe alimente proaspete și ușor digerabile, ar putea fi considerată o metodă de profilaxie împotriva apendicitei. Riscul de îmbolnăvire scade în rândul consumatorilor de fibre, care se găsesc din abundență în primul rînd în fructele și legumele proaspete, în cereale și băoase.

Rubrici susținute de Valeria PRODAN

TENDINȚA PRIMĂVERII

Primăvara aduce cu ea noi tendințe alimentare. Dacă în zilele reci de iarnă ne-au ademnit mîncărurile consistente, bogate în grăsimi și condimente, acum, la început de nou sezon, căutăm cu disperare ceva ușor și sănătos. Natura a avut grijă de aceasta și a inventat stevia — una dintre primele trufandale care împînzesc grădinile după retragerea zăpezilor. Nu este o descoperire, încă din timpuri străvechi stevia era apreciată drept un deliciu de primăvară, fiind foarte așteptată. Astăzi însă este tot mai ignorată.

Frunzele mari, verzi și lucioase de stevia sunt atât de benefice organismului. Stevia nu are nici o contraindicație. Dimpotrivă, este recomandată în alimentație pe toată perioada ei, fiind un furnizor de vitamine, calciu, fosfor, magneziu, zinc, proteine și fibre.

De cîțiva ani stevia a devenit unul dintre zarzavaturile mele preferate. O urmăresc la fiecare început de primăvară cînd apare în toată prospetimea și se extinde pe pămîntul din spatele casei. Are un gust aparte, care în salate, sosuri, supe sau cearcăni nu poate fi confundat cu altele. Deși este mai dulce decît zahărul, stevia este cel mai recomandat înlăucitor al acestuia. Nu conține calorii și hidrați de carbon și constituie un îndulcitor ideal pentru cei care suferă de diabet. În țările asiatici, stevia este folosită la îndulcirea gumei de mestecat, a băuturilor gazoase, a produselor de patiserie. Cîteva bucăți de frunze de stevia adăugate într-un pahar cu apă în care a fost stoarsă o lămiie sau într-o cană cu ceci este o băutură perfectă pentru acest sezon. M-am convins, oricum ai consuma-o, stevia este un adevărat elixir pentru organism – îl revigorează, ajutându-l să lupte cu astenia de primăvară, stimulează sistemul imunitar, constituie un detoxifiant puternic, este un bun remediu antianemic și regleză nivelul zahărului din sânge. Totodată, frunzele crude de stevia previn apariția cariilor și dezvoltarea bacteriilor dentare.

Spre deosebire de alte plante, stevia nu este rezistentă. Pentru a mă bucura de ea mai mult timp, îmi fac rezerve la congelator. Este simplu, frunzele bine spălate și apoi uscate pe un prosop trebuie doar puse într-o pungă de plastic sau în folii de aluminiu și lăsată în congelator. De asemenea, stevia se păstrează și în stare uscată. Aceasta se întinde într-o cameră bine aerisită pînă se usucă suficient pentru a fi fărâmîtată cu degetele, după care se depozitează în borcane sau în pungi de plastic.

Rubrică susținută de Elena LEAH

JOS PĂLĂRIA?

Urmare din nr. 2, 2013

Anul 1917 se remarcă prin apariția pălăriilor-clopot, a căror înălțime depășea cu mult lățimea și care aveau să domine și în decada următoare. Se purtau și toca, bereta, canotiera. Suprarealismului își se datorează fantezia deosebită a pălăriilor din anii '30, mergîndu-se chiar pînă la forma triunghiului sau a ghetei. Cel de-al Doilea Război Mondial reduse în atenție nota clasică, punîndu-se accentul pe simplitate și pe confort. Jacqueline Bouvier-Kennedy a lansat un nou trend: al dimensiunilor mici și al formelor rotunde. O revenire nostalgică a timpurilor regelui Edward se va traduce prin situarea în prim-plan a voaletelor și a panglicilor late.

Treptat, purtarea pălăriilor a devenit tot mai rară, de obicei fiind prilejuită de evenimente speciale sau de necesitatea protejării de soare și vînt. *Melonul* sau *pălăria derby* a fost un accesoriu la modă la începutul secolului al XX-lea. În Anglia aceasta era specifică servitorilor de rang înalt, precum majordomii. Numele unei alte pălării – *fedora* – vine de la personajul principal al unei piese de teatru scrisă în 1882. Eroina, prințesa Fedora, purta o astfel de pălărie stilată, care se putea rula atunci cînd nu se afla pe cap. *Jobenul* (model de pălărie denumit după negustorul francez Jobin, care l-a comercializat pentru prima dată la București) a devenit un accesoriu popular în 1850, odată ce prințul Consort Albert a început să se afișeze purtîndu-l.

În moda secolului XXI au apărut pălăriile unisex. Se purtau destul de mult încântate de 1989, fiind preferate în special de femeile și bărbații trecuți de prima tinerețe. În perioada actuală, aproximativ 40 la sută dintre români între 20 și 30 de ani și 60 la sută din cei cu vîrstă mai încăntate apeleză la pălărie pentru a-și completa ținuta. Bărbații zilelor noastre poartă pălăriile clasice mai mult din necesitate, în anotimpurile friguroase. Penele de struț sau de egretă au fost preferate anii trecuți, acum săn în

vogă panglicile din voal ori satin. În 2007 pălăriile au cunoscut o revenire fabuloasă. Din secolul al XIII-lea pînă astăzi, pălăriile de damă au avut diverse forme, mărimi și garnituri. Unele modele au revenit, altele au rămas doar în muzeee.

Pălăria comportă diferite semnificații pentru diferite culturi și popoare. La noi se obișnuiește ca bărbații să-și scoată pălăria în semn de salut, sau cînd intră în biserică. În literatură însă, i se conferă mult mai multe valențe. La scriitoarea de limbă germană (de origine română) Herta Müller, de exemplu: "Astfel, cînd îți ridici pălăria să saluți, e nu atîn un semn de respect, cît mai ales o înfruntare. I-arăți celuilalt fruntea descoperită. Cînd scoți pălăria, ea se prezintă pe dinăuntru cu căptușeala-i albă de mătase. Pălăria poate fi orice fel de acoperămînt pentru cap cu căptușeala albă" (*Regale se-nclină și ucide*). O altă valoare are în romanul Hortensiei Papadat-Bengescu: "(foste) colege ale Siei) Aveau pălării de culori vii și unele

chiar cu flori roșii, așa că se ascundeau înapoi în unui rînd de haine negre" (*Concert din muzică de Bach*). Din această perspectivă pălăriile dețină lipsă de solidaritate și sfidarea tradițiilor.

În celebrul roman *Pianista* de Elfriede Jelineck pălăria declanșează un lanț de nemulțumire: "lî scoate grijuilu capturii pălăria de cowboy de pe cap. Cîtă ingratitudine împotriva acestei pălării, apărută ca o călăuză amabilă în învălmășeală, luceafăr de ziua pentru cei trei magi, o pălărie pe lîngă care nu poti trece fără să plătești tribut bătăii de joc! E de ajuns s-o vezi și te pomenești indispus, chiar dacă nu pui motivul indispoziției totdeauna pe seama pălăriei".

În nuvela *Clopotnița* de Ion Druță, pălăria conservă tradițiile noastre de vecuri de a saluta, dar și un limbaj specific pentru îndrăgostitii: "Jeannete îi făcea semn cu basmaua, el i-a răspuns ridicînd pălăria sus și satul ar fi înțeles totul, de-ar fi zărit aceste semne".

SOMNUL DULCE

Viata de adolescent nu e tocmai usoară: școală, teme, sport, activități extracurriculare, eventual și un job part-time. Dacă mai adăugăm și activitatea hormonală, este posibil ca lipsa somnului să fie deja o obișnuință în rîndul adolescentilor. Chiar dacă la o primă vedere lipsa somnului nu este o problemă majoră, organismul tînăr avînd suficientă energie, pe termen lung, ea se poate transforma într-un pericol real.

Un studiu recent efectuat în rîndul adolescentilor arată că persoanele care au dormit mai puțin de opt ore pe noapte și care nu și-au recuperat orele de somn prezentau un risc crescut de obezitate. Mediile recomandă adolescentilor să respecte programul zilnic de somn și să nu se bazeze pe recuperarea în weekend.

Întrucît organismul nu se recuperă suficient, sistemul imunitar începe să cedeze. Astfel sănătatea predispuși îmbolnăvirilor de gripă, răceală sau la alte boli. În plus, lipsa somnului favorizează comportamentul agresiv și încurajează consumul de mâncăruri nesănătoase.

Dacă nu dormiți suficient, pot apărea probleme cu memoria, ceea ce, evident, va duce la o scădere a capacitatii de însușire a materialului și, prin urmare, a nivelului notelor de la școală. Sigur nu vă dorîți acest lucru.

Un adolescent trebuie să doară minimum opt ore pe noapte. Pentru a vă forma o rutină a somnului, trebuie să vă găsiți cîteva activități plăcute, relaxante încântătoare care să nu vă uitați la televizor, să stați pe internet, messenger, jocuri video etc. Chiar dacă le considerați "relaxante", aceste activități stimulează activitatea cerebrală, iar somnul va dispărea ca prin minune. De asemenea, încântătoare este culcare, ar trebui să evitați și mâncarea. Dacă aveți o senzație de foame, ar trebui să vă mulțumiți doar cu biscuiți din cereale integrale sau brînzeturi fără grăsimi. Sunt excludere, de asemenea, băuturile energizante sau cu cafeină.

VECTOR

Există automobile cu istorii dramatice, care, într-un mod sau altul, au atrăs atenția amatorilor din întreaga lume. Ele înfrumusețează colecțiile bogătașilor pasionați, zgârciți pentru a le oferi și altora posibilitatea de a le admira. "Biografia" acestor bijuterii este scrisă de personaje nu mai puțin exotice,

ghidate de un vis obsedant de a realiza "cel mai tare" automobil sportiv de șosea din lume. Unul dintre ei este Gerald Alden Wiegert, zis "Jerry", care în 1971 a ab-

lăzită de personalitatea sa de perso-

nalitate, realizată de un vis obsedant de a

carul Vector W2, dotat cu legendarul motor Chevrolet V8, cu modificări revoluționare, care permiteau de a dezvolta puterea de 650 c.p., acceleratie de invidiat (100 km/oră în doar 4 sec.), viteza maximă de peste 300 km/oră. Mai târziu, într-un test de pe lacul sărat Bonnewil, a fost atinsă viteza de 389 km/oră.

A urmat modelul W8 (1989 – 1993), cu design aerocosmic și tehnologii pe măsură, foarte scump, care a fost produs în serie mică. Evoluția "aeronautică" a continuat și în modelele WX-3 (coupe) și WX-3R (roadster). Ele puteau fi dotate cu motoare de la 600 la 1200 c.p.! Între timp firma sa a fost preluată de o companie din Indonezia, Wiegert fiind înălțat de la cîrmă. Noii patroni au lansat modelul Vector M12, apoi SRV8 (în 1998). Wiegert, însă, nu s-a lăsat bătut și a fondat o altă firmă – Avtech Motors, care, în 2007, spre uimirea

solvit un colegiu din California (SUA) la specialitatea designul industrial și al transportului. După cum mărturisea, dorise să devină pilot de vînătoare, dar unele probleme cu vedereia i-au "aterizat" speranțele, astfel că a decis să construiască un automobil asemănător avioanelor. Pentru aceasta a înființat, împreună cu un prieten, compania Vehicle Design Force, în cadrul căreia a elaborat, în 1972, un concept – Vector W2. Wiegert niciodată nu a acceptat compromisurile, și această trăsătură i-a făcut dificilă colaborarea cu partenerii. Totodată, insistența sa și crezul s-au fructificat cu elaborarea și lansarea cîtorva modele de excepție. Tema aviatică nu l-a părăsit, și în 1978 redenumește firma sa în Vector Aeromotive Corporation. În 1980 Wiegert a prezentat super-

tuturor, a prezentat modelul Vector Avtech WX8, însoțit de superlativul "hyper car". Înzestrat cu un motor superb, Corvette Z06, de 750 c.p., poate depăși viteza de 400 km/oră. Tehnologiile de ultimă oră și aspectul futuristic ne dovedesc că visele de zbor ale lui Wiegert continuă să-l inspire. Privați Avtech WX8 – oare nu e fantastic? Ce opere poate crea un om talentat, înzestrat și cu o insistență legendară!

Iurie SCUTARU

APRILIE

120 de ani de la nașterea lui Vlad BOGOS, medic și om politic, a fost unul dintre membrii activi în Sfatul Țării, a votat Unirea Basarabiei cu România (1 apr. 1893 – 25 mai 1950).

140 de ani de la nașterea compozitorului și pianistului rus Serghei RAHMĀNINOV (1 apr. 1873 – 28 mart. 1943).

530 de ani de la nașterea lui Rafael SANZIO (cunoscut și ca Rafael sau Raffaello), pictor și arhitect de seamă al Renașterii italiene, unul din cei mai mari artiști ai tuturor timpurilor (6 apr. 1483 – 6 apr. 1520).

85 de ani de la stingerea din viață a lui Carol SCHMIDT, jurist, anchetator penal, fost primar al Chișinăului, activist pe tărîm social (25 iun. 1846 – 9 apr. 1928).

80 de ani de la nașterea actorului francez de teatru și film Jean-Paul BELMONDO (9 apr. 1933).

155 de ani de la nașterea lui Barbu DELAVRANCEA (pseudonimul lui Barbu Ștefănescu), politician, avocat, ziarist, prozator și dramaturg român, membru titular al Academiei Române (11 apr. 1858 – 29 apr. 1918).

205 ani de la nașterea lui Costache (Constantin) NEGRUZZI, prozator, poet, dramaturg, traducător și om politic (12 apr. 1808 – 24 aug. 1868).

120 de ani de la nașterea lui Eugen COCA, compozitor, violinist și dirijor, maestru Emerit al Artei din Republica Moldova (15 apr. 1893 – 9 ian. 1954).

90 de ani de la nașterea graficianului Ilie BOGDESCO (20 apr. 1923 – 29 mart. 2010).

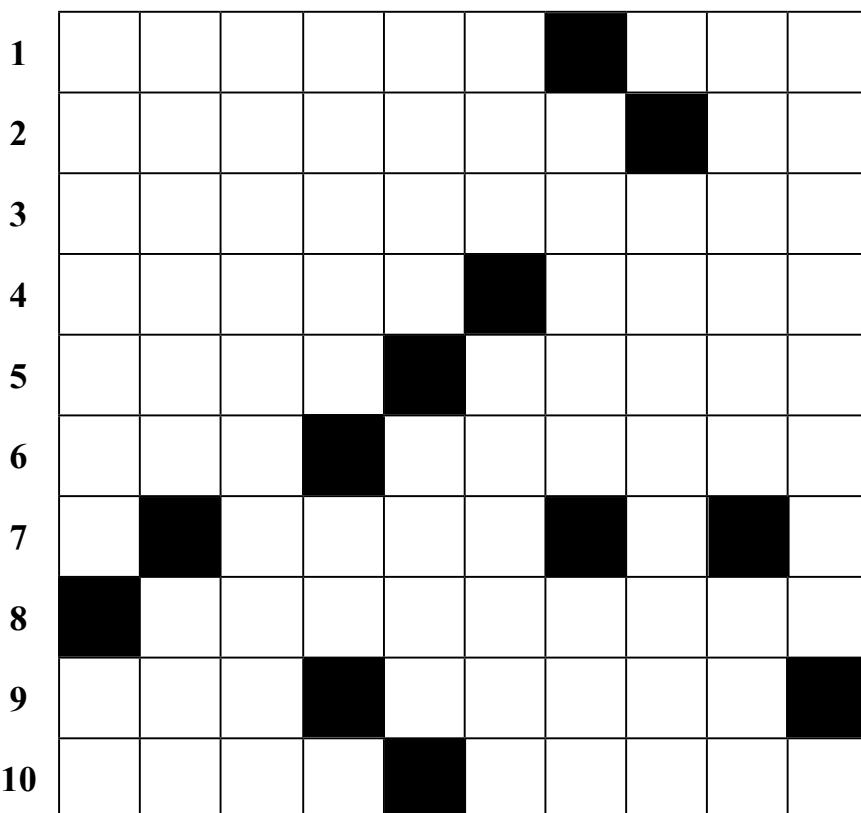
50 de ani de la stingerea din viață a lui Vasile VOICULESCU, poet, prozator, dramaturg și medic român (27 noiemb. 1884 – 25 apr. 1963).

85 de ani de la inaugurarea la Chișinău a Monumentului lui Ștefan cel Mare și Sfînt, opera sculptorului Alexandru Plămădeală (29 apr. 1928).

Rubrică susținută de Igor GROSU

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

ORIZONTAL: 1. Fragment – Tumoare malignă. 2. Manifestă ură față de alte popoare – Radiu. 3. Care nu se poate schimba. 4. Somptuos – Urmează după ziua de odihnă. 5. Poet chirghiz – Mototolit. 6. Tânăr de la rădăcină – A împreună două cabluri. 7. Rădașcă. 8. Cu ele unele animale acvatice prind pradă. 9. Măsură și intensitatea sunetelor – Macagii. 10. Documente – Servește la zbor.

VERTICAL: 1. Izolare – Madmoazelă la țară. 2. Înlocuiește părul natural – Scrie. 3. Nereal. 4. Vâl de mireasă – O miime din mileniu. 5. Aduc amofos... în sfîrșit! – Femeia care tace. 6. Magazie într-un port – Casă provizorie de scînduri. 7. Pachet mare de mărfuri – Vehicul rustic. 8. Magazine mici și luxoase. 9. Pustiu – Slin. 10. Caracteristică pozitivă.

dezlegarea
cuvintelor
încrucișate
publicate
în nr. 1, 2013

ORIZONTAL: 1. Fenomenali. 2. Eronată. Ac. 3. Revoluții. 4. İtim. Iartă. 5. Becar. Al. 6. Eteric. 7. TV. Oțetită. 8. Aspirații. 9. Olten. Ținc. 10. Nereale. Ea.

VERTICAL: 1. Feribot. O. N. 2. Erete. Vale. 3. Novice. Str. 4. Onomatopee. 5. Mal. Retină. 6. Etui. Rer. 7. Natalitate. 8. Ir. Citi. 9. Laiță. Ține. 10. Ic. Altaică.

*trei variante – un răspuns*Cuvîntul *leviatan* înseamnă:

1. Mașină de spălat lîna;
2. Monstru;
3. Om mic de statură.

frămîntări de minte

Cum poți demonstra prin metodele logicii că un pahar plin este același lucru ca și un pahar gol?

Dragi cititori,
Iată că a venit primăvara cu toate frumusețile ei surprinzătoare. La începutul ei facem și niște bilanțuri, îmbucurătoare, am spune. Deci, Lucia BUTNARIUC din Ciuciulea, Glodeni, rămîne a fi prima în concursul nostru. Urmează Ion COLESNIC din Chișinău și Lucia CHIRIȚA din Ignăței, Rezina. Felicitări și succes în continuare!

E îmbucurător și faptul, că mulți dintre voi ați început să dezlegați frămîntările de minte. Din Prutenii Făleștilor ne-a răspuns bine Vasilisa CIOBANU, din Ignăței, Rezina – Cristina ȚĂRAN. Bravo!

*trei variante – un răspuns*Cuvîntul *curtizan* înseamnă
*curtean; lingușitor.**frămîntări de minte*

Dacă credeți că numai februarie – grești amarnic. Toate cele 12 luni ale anului au 28 de zile, pur și simplu unele, pe lîngă cele 28, au 29, 30 și 31.

Léon-Jean-Bazille PERRAULT (1832 – 1908):
POVESTE INTERESANTĂ

Pictor francez. A pictat lucrări de gen, istorie sau religie. Celebre pentru picturile sale despre copii. Este descris ca fiind un gentleman francez galant și puternic ce muncea cîte zece ore în atelierul său.

Lucrări: PLECAREA, BĂTRÎN ȘI TREI TINERI, SORA MAI MICĂ, LECȚIA DE CITIRE, MEDITAȚIE, FIICA PĂDURARULUI, FRATE ȘI SORĂ, O CARTE BUNĂ etc.

DIN NUMĂRUL URMĂTOR:

Cîntece și colinde populare pascale culese și îngrijite de folcloristul Andrei TAMAZLĂCARU.

nimic altceva: De vorbă cu Vladimir BEŞLEAGĂ.

time-out: Nadia COMĂNECI.

proză: ZIUA CÎND CRESC COPIII de Ion DRUȚĂ (în exclusivitate pentru NOI).

Materialele cu tematică ecologică apar cu suportul finanțier al Ministerului Mediului (Fondul Ecologic Național).

FONDATOR:
MINISTERUL EDUCAȚIEI

NOI

Fondat 1930
Serie nouă 1990

Redactor-suf.:
Valerie VOLONTIR

Iuliana ȘCHIRCĂ
(secretar responsabil)
Leo BORDEANU
(redactor de secție)
Elena LEAH
(redactor artistic)
Valentin GUTU
(stilizator)
Daniela CODREANU
(corector)
Alina BODROVA
(contabil-suf.)
Olesea CŪRMEI
(operator)
Sergiu FRUNZĂ
(șofer)

Comanda 220
Formatul 60x90 1/2
Coli de tipar 5
Tiraj — 4000 ex.

WE
(in Romanian Language)
Monthly magazine for
children and teenagers

ADRESA REDACȚIEI:
Revista NOI,
str. Pușkin nr. 22,
MD 2012, Chișinău
Telefoane:
022 23 31 91; 022 23 37 25;
022 23 36 45; 022 22 22 45
Fax: 022 23 31 91

Tipografia Editurii
UNIVERSUL

Înregistrată la Cameră Înregistrării
de Stat pe 11.08.2008
cu nr. 1003600012713

Vă rugăm să indicați la sfîrșitul
textelor, pe versoul desenelor și foto-
grafiilor, prenumele, numele, vîrstă,
clasa în care învățați, adresa com-
pletă, numărul de telefon.

Indice 31239.
Post-restant 34239
Prețul 13 lei

PRINTRE RAMURI

Fotografie: Alexandru DIMITROV